

Jaarverslag 2019

15 mei 2020

Inhoud

1.Voorwoord College van Bestuur

2.Van de Raad van Toezicht

3.College van Bestuur

4.Personeel en organisatie

5.Financiële verantwoording

6.Medezeggenschapsraad

1. Voorwoord College van Bestuur

Hierbij bieden we u het jaarverslag 2019 van het Driestar College aan. Dit beknopt en doelmatig verslag voldoet aan de daaraan door het Ministerie van OC&W gestelde eisen. Voor vragen en opmerkingen betreffende dit verslag houden we ons aanbevolen.

Enkele zaken die opvallen in 2019:

- We kunnen constateren dat het Driestar College financieel weer een gezonde school is. Maar ook dit jaar moeten we constateren dat niet structurele inkomsten voor een belangrijk deel het financiële overschot bepalen. Wij streven naar een dekkende exploitatie op basis van structurele inkomsten.
- De nieuwe bekostiging per 2024 is gelukkig minder ongunstig dan aanvankelijk werd gedacht. In plaats van 600.000 euro minder bekostiging wordt dit per 2024 318.000 euro minder. Toch nog steeds een forse financiële aderlating .
- Vanaf schooljaar 2020-2021 wordt 'Anders omgaan met onderwijstijd' in de school gestalte gegeven. Het gaat hierbij om flexibelere onderwijs en meer maatwerk voor onze leerlingen.
Tevens wordt bij de inzet van onze medewerkers invulling gegeven aan de jongste CAO van 2018. Hiermee is tevens een einde gekomen aan de inzet van het zogenaamde 26e uur, een toentertijd noodzakelijke bezuinigingsmaatregel, en is de deskundigheidsbevordering weer teruggebracht naar 170 uur.
- Ter verlaging van de werkdruk van het onderwijzend personeel kwam er in 2019 een bedrag van ruim 600.000 euro voor onze school beschikbaar. In goed overleg met het personeel wordt nagedacht hoe dit geld de komende twee jaar op een verantwoorde wijze kan worden ingezet.
- In 2019 zijn voorbereidingen getroffen voor het nieuwe Strategisch Beleidsplan 2020-2024. In dit plan zal de invulling van Christelijk Burgerschap een belangrijke plaats innemen. In het kader van nieuwe wetgeving betreffende Burgerschap liggen er voor onze school kansen maar ook bedreigingen omdat de overheid zich steeds meer met de vorm van ons onderwijs lijkt te gaan bemoeien.
- Voor 2019 laten de examenuitslagen een mooi resultaat zien. En ook de doorstroomcijfers zijn positief. Hulde aan onze medewerkers die zich steeds weer betrokken voor onze leerlingen inzetten.

Eind 2019 maakten we bekend dat we samen met het Wartburg College een school in Krimpen a/d IJssel willen realiseren ter vervanging van de in leerlingenaantal teruglopende vestigingen in Lekkerkerk (Rehoboth) en Rotterdam Zevenkamp (Revius). Na rijp beraad is vervolgens besloten met het oog op demografische ontwikkelingen en de afnemende vanzelfsprekendheid van een keuze voor christelijk onderwijs op reformatorische grondslag om na te denken over een bestuurlijke fusie van het Wartburg College en het Driestar College met de bedoeling om dit onderwijs ook in de toekomst op een goede wijze te kunnen blijven aanbieden in Zuid-Holland West.

Het voorgenomen besluit van beide Colleges van Bestuur werd eind 2019 door de Raden van Toezicht van beide scholen unaniem goedgekeurd. Dit besluit zal het komende jaar verder worden uitgewerkt om op termijn te komen tot een daadwerkelijk bestuurlijk samengaan.

Ook voor 2019 mogen we verwonderd constateren dat het onze school aan niets ontbroken heeft. Ook in dit jaar heeft de Heere God het mogelijk gemaakt dat het onderwijs op onze school op een goede wijze doorgang kon vinden. Hem alleen geldt onze dank. Soli Deo Gloria.

Maar wat kunnen omstandigheden ook onverwacht snel veranderen.

Op het moment van het afronden van dit bestuursverslag hebben we onze scholen moeten sluiten, als één van de maatregelen die getroffen worden ter bestrijding van de uitbraak van het corona-virus.

Het zijn bijzondere tijden waarin we met elkaar duidelijk de grote problemen zien, de machteloosheid ervaren en de onrust voelen waarin de hele ons omringende wereld en ons land verkeert. We ervaren het als een tijd waarin de Heere spreekt. Hij laat ons zien dat we kwetsbare mensen zijn, die in alles van Hem afhankelijk zijn. Deze ernstige situatie roept ons in het bijzonder op tot verootmoediging en gebed. Opdat we in geloof ons vertrouwen op Hem alleen zullen stellen in Wiens Hand ons leven is.

Drs. G. Bergacker,
Voorzitter College van Bestuur

2. Van de Raad van Toezicht

In 2019 is de Raad van Toezicht betrokken geweest op een aantal dossiers die zijn aandacht hebben gevraagd. De vernieuwbouw van de hoofdlocatie in Gouda heeft ernstige stagnatie ondervonden als gevolg van het failliet gaan van de aannemer in het voorjaar 2018. Als gevolg hiervan moest in dat jaar maandenlang onderwijs worden gegeven in een schoolgebouw dat in een verbouwfase verkeerde met vervelende gevolgen voor de leerlingen en docenten die van dit gebouw gebruik moesten maken. De gang van zaken rondom de vernieuwbouw is in 2019 door externe deskundigen onderzocht. De conclusies uit dit onderzoek zijn met alle betrokkenen besproken, alsmede de leerpunten en aanbevelingen.

Het college van bestuur heeft zicht ingezet om op de locaties in Leiden en Lekkerkerk een HAVO top te realiseren. Helaas konden nog geen definitieve stappen worden gezet om dit doel te bereiken, maar het lijkt er op dat deze inspanningen in de toekomst gerealiseerd kunnen worden. Voor Lekkerkerk zal hiervoor op termijn verplaatsing naar een nieuwe school in Krimpen aan den IJssel samen met het Wartburg College, noodzakelijk zijn, waarbij het de bedoeling is te komen tot een brede scholengemeenschap

De Raden van Toezicht van het Wartburg College (Rotterdam) en het Driestar College hebben enkele keren samen vergaderd en zijn tot de conclusie gekomen dat een samenwerking in de vorm van een bestuurlijke fusie tot meerwaarde kan leiden voor reformatorisch onderwijs in een groot deel van Zuid Holland.

Aan de hand van rapportages, schoolbezoeken en waarnemingen volgt de Raad van Toezicht de kwaliteit van het onderwijs en stelt zij vast in welke mate de gestelde doelen worden gerealiseerd. Bij de vaststelling van de jaarrekening heeft de raad van Toezicht vastgesteld dat aan de eisen van doelmatigheid en transparantie wordt voldaan.

Het contact met de stakeholders is vooral meekijken over de schouders van het College van Bestuur. De Raad van Toezicht beraadt zich er op hoe zij meer eigenstandig het contact met de stakeholders gaat onderhouden.

De Raad Van Toezicht spreekt de wens uit dat in 2020 definitieve stappen gezet kunnen worden in de richting van een bestuurlijke fusie van met het Wartburg College, zodat daarmee een robuuste onderwijsinstelling ontstaat die een breed onderwijspakket aan kan bieden aan leerlingen.

Haar streven blijft daarbij gericht om onderwijs te geven dat genormeerd is aan de Bijbel en vastgelegd is in de statuten.

Daarbij bidden wij om hulp en bijstand van God.

H. van der Smit,
Voorzitter Raad van Toezicht

3. College van Bestuur

Missie, visie, strategie

Het Driestar College ziet het als zijn opdracht om vanuit reformatorische overtuiging voortgezet onderwijs te geven, gericht op het volgen en begeleiden van kinderen in hun ontwikkeling tot zelfstandig denkende en handelende mensen, met besef van normen en waarden.

In 2016 is het strategisch beleidskader 2016-2020 'Voor het leven!' vastgesteld.

De missie van het Driestar College, *te leven uit en naar de Bijbel*, is samen met onze kernwaarden *verbinding, verantwoordelijkheid, vorming en veiligheid*, leidend voor de manier waarop we het onderwijs inrichten.

Voortdurend werken we aan goede resultaten en een professionele organisatie. Daarnaast zijn er drie thema's geformuleerd die aandacht behoeven.

Christelijk burgerschap. We willen onze leerlingen vanuit een open Bijbel confronteren met de samenleving van nu, om ze voor te bereiden om verantwoording te nemen. Ze moeten weten waarvoor ze staan, ze dienen de huidige cultuur te kennen. Vanuit onze missie vinden we het belangrijk om ze tegelijk weerbaar én dienstbaar te maken.

Uitdagend onderwijs op maat. Het onderwijs op het Driestar College is nog veel gericht op de gemiddelde leerling. We willen leerlingen meer activeren en motiveren, onder andere door aan te sluiten bij persoonlijke talenten en interesses.

Professionalisering op maat. Een school is een lerende organisatie. Een lerende houding van alle medewerkers is voorwaarde voor het ontwikkelen van toekomstbestendig onderwijs.

Belangrijkste (beleids-)prestaties

Voor elk strategisch thema is aangegeven hoe het vanaf 2016 t/m 2020 in school zichtbaar moet worden en welke doelen er nagestreefd worden. Het CvB heeft indicatoren geformuleerd op basis waarvan de voortgang van het strategisch beleid inzichtelijk wordt. De directeuren hebben, uitgaande van het strategisch beleidskader, een eigen plan opgesteld. Het CvB voert drie keer per jaar met hen een monitoringsgesprek waarin de stand van zaken van alle geformuleerde indicatoren besproken wordt en conclusies getrokken worden. Het CvB verantwoordt op zijn beurt jaarlijks de stand van zaken van de indicatoren aan de Raad van Toezicht en de Medezeggenschapsraad.

Ons bestaansrecht ligt in de christelijke identiteit. Daarom is christelijk burgerschap van groot belang. In alle afdelingen worden programma's ontwikkeld waarin de leerlingen gevormd worden in dienstbaarheid en weerbaarheid. In 2019 is besloten tot de invoering van 'Stapp' voor alle afdelingen en leerjaren in de school, een methode om leerlingen weerbaar te maken op het gebied van mediagebruik.

In alle afdelingen wordt ook nagedacht over uitdagend onderwijs op maat. Hiervoor zijn studie(mid)dagen en werkbijeenkomsten georganiseerd. De nieuwe CAO, die medio 2018 is afgesloten, dwingt ons het aantal lessen te beperken en na te denken over het invullen van de onderwijstijd op andere manieren dan we gewend zijn, gebruikmakend van de mogelijkheid die de Wet op de Onderwijstijd biedt. Binnen de school wordt deze gelegenheid gebruikt om maatwerk en vorming nog nadrukkelijker een plek in het curriculum te geven. In 2019 hebben alle directeuren een plan ontwikkeld voor hun sector/locatie om 'anders omgaan met onderwijstijd' daadwerkelijk gestalte te geven vanaf schooljaar 2020-2021.

In 2019 zijn ook de voorbereidingen getroffen voor het nieuwe Strategisch Beleidsplan 2020-2021. Besloten is de thema's gedurende de volgende planperiode te handhaven, maar de uitwerking in doelen en indicatoren opnieuw tegen het licht te houden. De uitwerking daarvan zal in de eerste helft van 2020 plaatsvinden.

Dat onze basis op orde is, blijkt uit de onderwijsresultaten, zoals gepubliceerd op "Scholen op de Kaart" en uit de onderwijskaart van de inspectie.

Continuïteit en ontwikkelingen

I. Ontwikkelingen en trends binnen het onderwijs en strategie ten aanzien van die ontwikkelingen

Versterking techniekonderwijs

In 2018 heeft de overheid extra middelen beschikbaar gesteld ter versterking van het techniekonderwijs in het vmbo. Het grootste gedeelte van het geld is uitgekeerd naar rato van het aantal leerlingen in de profielen in de harde techniek (voor onze school: BWI en PIE). De school kan deze middelen vrij besteden.

Daarnaast is ook geld uitgekeerd voor de versterking van het techniekonderwijs in de regio. De bedoeling is dat (minimaal twee) vmbo-scholen samen met het mbo en het bedrijfsleven een plan maken ter versterking van het techniekonderwijs in de regio.

Het Driestar College heeft het techniekonderwijs goed op orde. Omdat recent en gedeeltelijk uit eigen middelen flink geïnvesteerd is in de verbouwing van de techniekvleugel in Gamma, is de helft van het bedrag dat aan de school uitgekeerd wordt ten gunste gekomen van de exploitatie. De andere helft van het bedrag is door het CvB beschikbaar gesteld om tegemoet te komen aan nieuwe aanvragen vanuit de technieksector, bijvoorbeeld voor het aanschaffen van machines.

In de regio heeft het Driestar College de leiding genomen om te komen tot een aanvraag voor een regionaal plan. De Goudse vmbo-scholen en de beide mbo-instellingen die in de stad gevestigd zijn, hebben zich hierbij aangesloten. In 2019 is de aanvraag voor een regionaal plan goedgekeurd.

De techniekgedelen zijn aanvankelijk toegekend voor een beperkte periode. Inmiddels wordt vanuit het ministerie aangegeven dat de uitkering naar alle waarschijnlijk een structureel karakter zal krijgen.

Nieuwe leerweg vmbo

Voor vmbo-leerlingen is een vroegtijdige kennismaking met de beroepscontext van groot belang om een weloverwogen keuze te kunnen maken voor hun toekomst. Beroepsoriëntatie dient dan ook een stevige plek in het programma van alle vmbo'ers te hebben. Om ervoor te zorgen dat vmbo'ers beter worden voorbereid op het vervolgonderwijs -mbo en havo - en om ervoor te zorgen dat jongeren in alle leerwegen in het vmbo praktijkgericht onderwijs volgen, wil de minister de gemengde en theoretische leerwegen (GTL) van het vmbo samen in één nieuwe leerweg onderbrengen. In die nieuwe leerweg heeft elke jongere een praktijkgerichte component in het onderwijsprogramma. Het doel van de praktijkgerichte component is om alle jongeren beter voor te bereiden op zowel de keuze als op de daadwerkelijke overstap naar het vervolgonderwijs. De praktijkgerichte component onderscheidt zich daarbij van theoretische vakken doordat leerlingen aan de slag gaan en praktische ervaring opdoen in en buiten de school. Zij leren en ontwikkelen daarbij brede, praktische en beroepsvaardigheden.

Op onze school is de gemengde leerweg verplicht voor alle leerlingen vmbo g/t in klas 3. In de vierde klas bestaat de mogelijkheid het praktijkvak te laten vallen, waardoor de leerling automatisch niet de gemengde maar de theoretische leerweg volgt. De ontwikkeling zoals door de minister geschetst, is ons dan ook uit het hart gegrepen. We houden ons op de hoogte van de stand van zaken en wachten met belangstelling de besluitvorming af.

CAO en ontwikkeltijd

In de CAO is afgesproken dat de maximale lestijd per 1 augustus 2019 met 30 klokuren afneemt, naar 720 klokuren per jaar. Doel van deze maatregel is het verminderen van de werkdruk en tevens faciliteren dat leraren meer tijd kunnen besteden aan het verbeteren van de kwaliteit en ontwikkeling van het onderwijs. De afname van de lestijd moet gerealiseerd worden door creatief om te gaan met de mogelijkheden die de 'Wet op de Onderwijstijd' biedt.

Binnen onze school hebben we in deze ontwikkeling meteen het 26^e uur meegenomen. Vanaf augustus 2019 zijn onze leraren terug gegaan van 780 naar 720 klokuren lestijd per jaar, terwijl de totale formatie en de onderwijstijd voor leerlingen gelijk gebleven zijn. Om dit te realiseren, zijn we het project 'anders omgaan met onderwijstijd' gestart. Dit proces wordt in twee fasen doorlopen. Vanaf augustus 2019 zijn de lessen met vijf minuten ingekort. Daarmee voldoen we formeel aan de eisen van de CAO. Met ingang van schooljaar 2020-2021 vindt een inhoudelijke verandering van het onderwijs plaats, waarbij de onderwijstijd zodanig ingevuld wordt dat er meer ruimte is voor vorming en maatwerk. In november 2019 heeft de MR ingestemd met de plannen. In de sectoren en locaties wordt hard gewerkt aan de uitwerking ervan.

De kern van onze onderwijs blijft de les waar in gemeenschap en docent-gestuurd geleerd wordt. Naast de lessen wordt Pfl-tijd ingeroosterd. De afkorting Pfl staat voor 'prepared for life'. Tijdens Pfl-uren vindt ondersteuning en verdieping plaats, waarbij leerlingen zelf keuzes kunnen maken.

Burgerschapsonderwijs

Scholen hebben de wettelijke opdracht om aandacht te besteden aan 'actief burgerschap en sociale integratie'. Tot nu toe is er een hoge mate van vrijheid om zelf invulling te geven aan die opdracht. Deze is open geformuleerd. Dit geeft scholen veel ruimte, maar biedt ook weinig richtinggevende kaders. Momenteel ligt een wetsvoorstel voor om de opdracht voor scholen te verduidelijken en minder vrijblijvend te maken. De verwachting is dat de wet in augustus 2020 van kracht wordt.

De wet op het burgerschapsonderwijs heeft alles te maken met integratie van allochtone bevolkingsgroepen in de Nederlandse samenleving en met acceptatie van seksuele diversiteit.

De overheid vindt het van groot belang dat respect aangeleerd wordt voor iedereen, ongeacht etnische afkomst of seksuele geaardheid.

Op onze school vormt christelijk burgerschap een hoofdthema in ons strategisch beleidskader. De nieuwe wet is enerzijds een kans om het burgerschapsonderwijs verder gestalte te geven. Tegelijk is het een bedreiging, omdat de overheid zich lijkt te bemoeien met de wijze waarop het onderwijs vorm krijgt binnen de school. Naar onze overtuiging gaat de overheid, in overeenstemming met artikel 23 van de grondwet, vooral over het 'wat' en niet over het 'hoe'. Het onderwijs met betrekking tot seksuele diversiteit dient gericht te zijn op het aanleren van kennis over het thema en het bijbrengen van respect voor mensen met een andere geaardheid of overtuiging. Het dwingen van scholen om de acceptatie van seksuele diversiteit te promoten, raakt de grenzen van de onderwijsvrijheid. Het bestuurdersoverleg reformatorisch voortgezet onderwijs en de christelijke politiek moeten de overheid voortdurend herinneren aan de ons geschonken vrijheid, in het besef dat die de komende jaren ook zo maar ingeperkt kan worden.

Curriculum.nu

Al enkele jaren wordt gesproken over noodzakelijk geachte wijzigingen in het curriculum. In 2017 zijn ontwikkelteams gevormd voor negen leergebieden, bestaande uit leraren en schoolleiders. De teams kregen de taak om te beschrijven wat leerlingen moeten kennen en kunnen en vervolgens om 'bouwstenen te ontwerpen voor een nieuw curriculum'. Uit die bouwstenen zullen nieuwe kerndoelen en einddoelen geformuleerd worden.

Op 10 oktober 2019 is het eindproduct van de ontwikkelteams aan de minister aangeboden. Inmiddels heeft de minister aangegeven positief te zijn over de voorstellen en deze uit te willen werken tot kerndoelen voor het primair en voortgezet onderwijs. Gepland is om in 2023-2024 nieuwe kerndoelen in te voeren. Intussen wordt ook gewerkt aan de vernieuwing van het curriculum van de bovenbouw.

De Tweede Kamer maakt in februari 2020 een aanvang met de bespreking van de voorstellen.

Op onze school volgen we de ontwikkelingen nauwgezet. In 2019 is door verschillende vakgroepen en door de schoolleiding gereageerd op de tussenproducten van de ontwikkelteams.

In eerste instantie zijn we niet negatief over de ingediende eindvoorstellen. Een belangrijk element in de voorstellen is, dat slechts 70 % van de beschikbare ruimte ingevuld wordt voor centrale kerndoelen. De overige 30 % is bedoeld voor de scholen om specifiek invulling te geven aan het eigen schoolprofiel. Voor het reformatorisch onderwijs is dat een kans, bijvoorbeeld om christelijk burgerschap daadwerkelijk op eigen wijze gestalte te geven. Eén van onze docenten was lid van een ontwikkelteam (Mens & Natuur). Voor zo ver in ons vermogen ligt, zullen we stimuleren dat zij ook in het vervolg, bij de uitwerking tot kerndoelen, haar steentje kan bijdragen.

Toetsing en schoolexaminering

Mede naar aanleiding van de problematiek rond schoolexamens in Maastricht (2018) en Rotterdam (2019), heeft de VO-raad een 'handreiking toetsing en schoolexaminering' gepubliceerd.

Op onze school is een zelfevaluatie uitgevoerd rond schoolexaminering met behulp van het door de VO-raad beschikbaar gestelde format. Daar waar, op onderdelen en in geringe mate, de praktijk afwijkt van de wettelijke kaders, zijn verbeteracties afgesproken.

Op het Driestar College voeren we begin 2020 de discussie over het toetsingsbeleid. Die discussie is mede noodzakelijk in verband met de onderwijsvernieuwingen. Daarbij maken we uiteraard dankbaar gebruik van deze handreiking en tevens van het rapport van de commissie Ten Dam 'Een volwaardig schoolexamen'.

Governance

De rol van Raden van Toezicht(RvT's) en Medezeggenschapsraden(MR-en) is voortdurend aan verandering onderhevig. RvT's worden geacht steeds dieper in de organisatie door te dringen om informatie op te halen. De bevoegdheden van de MR nemen toe.

Het naleven van de code Goed Onderwijsbestuur wordt jaarlijks getoetst. Als onderdeel van de naleving evalueren de Raad van Toezicht en het College van Bestuur jaarlijks het eigen functioneren. In 2018 heeft een collegiale visitatie plaatsgevonden, waarbij leden van RvT's van andere ref. vo-scholen zich gebogen hebben over de inrichting van de governance op onze school. De waarnemingen en adviezen van de visitatiecommissie zijn in 2019 besproken binnen de RvT en gedeeld met de MR. De visitatoren hebben met name aandacht gevraagd voor het versterken van de governance driehoek RvT – MR – CvB.

Vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs

Op 28 november heeft de minister voor onderwijs het 'Wetsvoorstel vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs', met als gewenste ingangsdatum 1 januari 2021, aan de Tweede Kamer voorgelegd. Dit nieuwe bekostigingsmodel heeft grote gevolgen voor de financiering. Met name de brede scholengemeenschappen zullen minder geld krijgen. In het wetsvoorstel zal voorzien worden in een overgangsregeling, waarin de procentuele op- of afbouw van de bekostiging stapsgewijs in vier jaar wordt ingevoerd.

Het Driestar College behoort bij de scholen die fors moeten inleveren, 348.000 euro per jaar. Gelukkig hebben we, mede dankzij de bezuinigingen van de afgelopen jaren en diverse niet-structurele onverwachte overheidsinkomsten de financiële huishouding goed op orde. Zoals het er nu uitziet, kunnen we de teruggang in inkomsten inpassen in de begroting.

Discussie toelatingsbeleid

Van de Onderwijsraad verscheen de publicatie 'Onderwijsvrijheid én overheidszorg, spanning in artikel 23'. Het betreft een informerende notitie waarin de raad toelichting geeft

op het onderwijsartikel in de Grondwet. In deze notitie brengt de raad posities in de discussie rond artikel 23 in kaart en komt dus zelf nog niet met conclusies en aanbevelingen. Medio 2020 komt hij met een verkenning waarin hij dat op een aantal thema's wel zal doen. Bovenstaande duidt erop dat artikel 23 in onze samenleving voortdurend bedreigd wordt. Dat is geen wonder, want artikel 23 botst met het gelijkheidsbeginsel, dat in ons land meer en meer prevaleert boven het vrijheidsbeginsel.

Ook al zal artikel 23 niet zo maar geschrapt worden, de discussie over de grenzen van de onderwijsvrijheid gaat door. Zo is het te verwachten dat het door ons gehanteerde gesloten toelatingsbeleid steeds meer onder druk komt te staan.

Op school bereiden we ons hierop voor door het benoemings- en toelatingsbeleid periodiek te door-denken. Ook in het bestuurdersoverleg (met name tijdens de jaarlijkse bespreking met de SGP) staat het onderwerp regelmatig op de agenda.

II. Ontwikkelingen binnen de school en strategie ten aanzien van die ontwikkelingen

Krimp en leerlingenprognoses

Veel scholen hebben te maken met krimp, ten gevolge van een afnemend kindertal in het voedingsgebied. Het vmbo wordt hierdoor dubbel getroffen, omdat een toenemend percentage van de jongeren naar havo/vwo gaat. Op termijn betekent dit dat scholen steeds meer moeite hebben om minder rendabele (vmbo-) afdelingen in stand te houden.

De demografische ontwikkelingen gaan onze school niet voorbij. Ook in onze achterban neemt het aantal kinderen in de gezinnen af. Daarnaast is het automatisme dat gezinnen uit de achterban voor een reformatorische school kiezen, aan het verdwijnen. Leerlingen krijgen steeds meer zelf invloed op de schoolkeuze. Beide ontwikkelingen hebben gevolgen voor de leerlingenprognoses van onze school.

Binnen de schoolleiding is de wijze waarop de school zich presenteert aan (toekomstige) ouders en leerlingen onderwerp van gesprek. De wijze waarop de school zich presenteert is voortdurend punt van aandacht voor CvB en directeuren. In 2019 is in samenwerking met kerkenraden en ouders een regionale voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd in een deel van het voedingsgebied, waar kwaliteit en prijs van het benodigde openbaar vervoer zodanig onder druk staan, dat gemakkelijk voor een andere school gekozen wordt.

Ook op andere wijzen proberen we de gevolgen van krimp te bestrijden. Er zijn plannen om de locatie Lekkerkerk te verplaatsen naar Krimpen aan den IJssel, om daar vervolgens samen met de locatie Revius van het Wartburg College een nieuwe school te starten, waar ook eindonderwijs havo/vwo aangeboden wordt. Het realiseren van een dergelijk proces kost tijd. De verwachting is dat de nieuwe school nog vijf jaar op zich laat wachten. De nieuwe school is een gezamenlijk project van Driestar College en Wartburg College. Bij het overleg over de aansturing van de nieuw te starten school werden de voordelen van een besturenfusie van de beide colleges steeds duidelijker. Verder onderzoek heeft geleid tot een voorlopig besluit tot besturenfusie, waar beide Raden van Toezicht mee ingestemd hebben.

Voor de locatie Leiden wordt overwogen een havo-top te starten, onder andere om de continuïteit van de locatie veilig te stellen. Een definitief besluit zal in 2020 genomen worden.

Aanhoudende secularisatie

In de samenleving nemen kennis van en begrip voor de reformatorische levensovertuiging sterk af. De tolerantie ten opzichte van een eigen positie van het reformatorische volksdeel vermindert. Dat betekent dat leerlingen steeds meer moeite zullen hebben om duidelijk te maken wat hen beweegt en om ruimte te vragen voor het maken van eigen keuzes.

Voor de school betekent dit dat leerlingen de juiste vaardigheden mee moeten krijgen om hun plaats in de samenleving te kunnen innemen. Ze moeten communicatief zijn en tegelijk assertief. Ze moeten ook in staat zijn om hun levensovertuiging op een positieve wijze te verwoorden naar niet-gelovigen. Uit enquêteresultaten blijkt dat zowel ouders als leerlingen dit moeilijk vinden. Bij de herziening van het strategisch beleidskader in 2020 is dit een belangrijk aandachtspunt.

De secularisatie gaat het reformatorische volksdeel overigens niet voorbij. Binnen de achterban vinden verschuivingen van opvattingen plaats, waardoor de keuze voor het Driestar College voor een deel van onze ouders minder vanzelfsprekend wordt. Dat kan in de toekomst gevolgen hebben voor onze leerlingenprognoses.

Genderideologie

Wereldwijd is er een lobby aan de gang om allerlei vormen van seksualiteit te promoten en de verschillen tussen mannen en vrouwen uit te wissen. De Duitse sociologe Gabriele Kubly toont in haar boek "De seksuele revolutie" aan hoe in het verband van EU en VN publiek geld gebruikt wordt om de samenleving op dit terrein te beïnvloeden.

Voor de school is het dan ook van belang de werkelijke inhoud van seksualiteit en de waarde van het gezin in het onderwijs te benadrukken en niet toe te geven aan de politieke en maatschappelijke druk om met de geschetste ontwikkeling mee te bewegen. Tegelijk dient een klimaat van sociale veiligheid te bestaan waarin het voor elke leerling en werknemer goed toeven is.

Schriftgezag

Waar religie meer en meer verdwijnt uit het publieke domein, zal de aan wetenschap en techniek toegekende waarde toenemen. In dat kader moet wellicht de discussie over schepping en evolutie gezien worden, die de afgelopen jaren in onze gezindte opnieuw gevoerd is. Deze discussie geeft onder jongeren veel verwarring. Is geloof in de evolutietheorie echt onontkoombaar? Dit heeft consequenties voor het gezag van de Bijbel in het leven van jongeren.

Voor de school is voortgaande doordenking van deze problematiek van groot belang. Daarbij gaat het er in het bijzonder om de leerlingen te leren de waarde van zowel de wetenschap als van de Schrift op de juiste wijze in te schatten. De gezamenlijke ref. vo-scholen hebben besloten tot het laten ontwerpen van een funderende notitie over een Bijbels wereldbeeld als uitgangspunt voor de lessen bij alle vakken.

Toenemende individualisering

In de samenleving is sprake van toenemende individualisering. Die trend gaat onze achterban niet voorbij. Mensen maken eigen keuzes en laten zich niet meer gelegen liggen aan wat de kerk of maatschappelijke organisaties voorschrijven.

Voor onze school betekent dit dat we het eigen identiteitsprofiel zorgvuldig moeten uitdragen en handhaven. Er zal steeds draagvlak gezocht moeten worden voor de keuzes die de school zelf maakt. Hierbij is de school bepaald niet meer volgend op de kerken, maar heeft zij een geheel eigen verantwoordelijkheid. Tegelijk geldt dat het gesprek met de kerkenraden van groot belang is om draagvlak te creëren voor de keuzes gemaakt worden. Dat gesprek wordt niet alleen door het Driestar College georganiseerd, maar ook door het geheel van het bestuurdersoverleg ref. v.o.

Toenemende internationalisering

In de samenleving zijn grenzen aan het verdwijnen. Steeds meer mensen, ook vmbo-ers, krijgen te maken met buitenlandse contacten. Het belang van Engels als internationale voertaal neemt toe.

Voor onze school betekent dit dat het oplossen van de (vmbo-)problematiek rond Engels urgent is. Daarnaast wordt veel aandacht besteed aan het in contact brengen van de leerlingen met leeftijdsgenoten elders in Europa. In de afdeling VWO neemt elke leerling minimaal een keer in zijn schoolloopbaan deel aan een leerlingenuitwisseling in het buitenland.

Er zijn ook contacten met buitenlandse christelijke scholen op het niveau van de schoolleiding. Gezien de verwachte toekomstige ontwikkelingen met betrekking tot toelatingsbeleid e.d. is het bijzonder zinvol om te verkennen hoe buitenlandse christenen zich staande houden in een voluit seculiere omgeving.

Passend onderwijs

Alle leerlingen moeten een plek krijgen die past bij hun kwaliteiten en mogelijkheden. Op het Driestar College willen we onze leerlingen zoveel mogelijk een plek op de eigen school geven. Voor leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften zijn trajectklassen, een

integratieklas en een topsklas beschikbaar. Daarnaast wordt veel ondersteuning geboden aan leerlingen in reguliere klassen, onder andere door middel van speciaal aangestelde individuele begeleiders.

De wijze waarop de ondersteuning gestalte krijgt, is vastgelegd in het schoolondersteuningsprofiel van de school. Het schoolondersteuningsprofiel is tot stand gekomen in samenspraak met het samenwerkingsverband. In het samenwerkingsverband wordt vervolgens bewaakt dat de middelen in overeenstemming met het schoolondersteuningsprofiel en daarmee doelmatig en efficiënt ingezet worden. De middelen die jaarlijks vanuit het samenwerkingsverband verstrekt worden, worden volledig aan ondersteuning uitgegeven. De school legt hierover jaarlijks verantwoording af aan het samenwerkingsverband. Deze middelen worden vooral uitgegeven aan de hierboven genoemde speciale klassen. Deze middelen voldoen niet voor de reguliere leerlingbegeleiding. De formatie voor interne begeleiders, zorgcoördinatoren en mentoren wordt betaald vanuit de lumpsum.

III. Risicomanagement

Het Driestar College heeft een aantal risico's geformuleerd, die een bedreiging vormen voor de continuïteit van de organisatie en vervolgens beheersingsmaatregelen genomen (met daaraan gekoppeld meetbare acties) om deze risico's te verkleinen.

Jaarlijks wordt gemonitord of de voorgenomen acties uitgevoerd zijn en wat het effect daarvan was. Hierover wordt verslag gedaan aan de Raad van Toezicht en aan de Medezeggenschapsraad.

Tevens worden de beschreven risico's jaarlijks getoetst op actualiteit en worden zo nodig nieuw gesignaleerde risico's toegevoegd.

Voor de school is het een belangrijk risico dat de achterban weggroeit van de identiteit, waardoor leerlingenverlies kan optreden. Dit risico wordt versterkt door de stijging van de kosten van het openbaar vervoer, waardoor ouders die ver weg wonen, eerder geneigd zijn voor een andere school te kiezen. De school vindt het belangrijk om haar profiel duidelijk te communiceren en begrip te vragen voor de keuzes die gemaakt worden.

Het is eveneens een risico dat wet- en regelgeving de school de vrijheid ontnemt om een toelatings- en benoemingsbeleid te voeren en om het onderwijs te geven conform de grondslag. Om haar belangen in deze te behartigen in Den Haag, is de school lid van de VGS.

Omgang/contacten met de omgeving.

Contacten met stakeholders

Het Driestar College legt verantwoording af aan haar "stakeholders". Driestar Contact, het contactorgaan van de school, is twee keer verschenen. De kerkenraden zijn uitgenodigd voor een klankbordavond. Ook heeft het College van Bestuur gesproken met een kleine groep ambtsdragers uit de regio, waarbij de regio jaarlijks wisselt. Verder is deelgenomen aan de besprekingen met gemeenten in het kader van de LEA (lokaal educatieve agenda) en het IHP (integraal huisvestingsplan) en aan diverse overleggen met andere reformatorische scholen. Het Driestar College maakt, samen met de andere scholen voor reformatorisch voortgezet onderwijs, onderdeel uit van het samenwerkingsverband passend onderwijs RefSVO. Het samenwerkingsverband heeft in 2018 het ondersteuningsplan herzien. Mede in verband met de thuiszittersproblematiek, zal de komende jaren de aandacht gericht worden op het in gezamenlijkheid realiseren van een dekkend netwerk van gespecialiseerde voorzieningen. Ook is besloten meer aandacht te besteden aan de problematiek van hoogbegaafden. Voor wat betreft dit laatste is in 2019 een subsidieaanvraag gedaan en vervolgens toegekend. Voor het Driestar College betekent dit dat een te benoemen talentbegeleider voorstellen zal doen voor een betere begeleiding van deze groep leerlingen. De school is tevens lid van de VO-Raad, Verus, VGS en VTOI. Zowel met de buurt als met het bedrijfsleven worden contacten onderhouden. Ten slotte vinden wij het van groot belang dat er goede contacten zijn met de aanleverende basisscholen. Deze worden jaarlijks door

de afdelingsleiders bezocht in verband met de overdracht en om de resultaten van hun oud-leerlingen door te spreken.

Contacten met betrekking tot identiteit

In onze samenleving staan specifieke onderdelen van onze identiteit in het bijzonder in de schijnwerpers. Zo ontwikkelt zich een opvatting over seksualiteit en gezin, die haaks staat op de Bijbelse visie daarop. Mede om die reden participeert het CvB in een werkgroep van de VGS over seksuele diversiteit.

Ook het gesloten toelatingsbeleid staat onder druk. In de door het bestuurdersoverleg georganiseerde jaarlijkse bespreking met de SGP staat dit onderwerp dan ook altijd op de agenda.

Contacten in de samenleving

Als school gaan we het gesprek aan met personen en instanties buiten de reformatorische wereld, omdat ons onderwijs jongeren opleidt tot staatsburgers die bereid zijn om in deze samenleving hun verantwoordelijkheid te nemen.

Ook wordt in alle afdelingen gestimuleerd dat leerlingen in contact gebracht worden met de seculiere wereld. Dit kan door seculiere gastsprekers uit te nodigen, maar ook door het organiseren van excursies/activiteiten en maatschappelijke stages in een niet kerkelijke omgeving.

Huisvesting en aandacht voor duurzaamheid

In 2019 zijn de twee nieuwe gymzalen achter gebouw Bèta in gebruik genomen. Ook is in Gouda het plein gerenoveerd en zijn de fietsenstallingen opnieuw ingericht. Daarmee is een grootschalig huisvestingsproject (vrijwel – de fietsenstallingen zijn nog niet helemaal op orde) voltooid. Het project van ver- en nieuwbouw als zodanig is moeizaam verlopen, maar het resultaat mag er zijn. Uiteindelijk zijn er mooie en functionele gebouwen gerealiseerd, waarin kwalitatief hoogwaardig onderwijs gegeven kan worden.

In de samenleving neemt duurzaamheid een steeds belangrijkere plaats in. Het wordt duidelijk dat het klimaat aan verandering onderhevig is en het leefgebied ernstig bedreigd wordt. De problematiek weegt zo zwaar, dat politieke keuzes gemaakt worden die elke burger zullen raken.

Voor een christen heeft duurzaamheid nog een andere dimensie: hij weet zich als rentmeester op deze aarde gesteld, met de opdracht om deze te bebouwen en te bewaren. Dat maakt dat hij een ontspannen houding mag innemen in de duurzaamheidsdiscussie: God regeert. Hij heeft deze aarde in de hand en Hij staat voor haar toekomst in. Tegelijk voelt een christen zich verantwoordelijk voor de wijze waarop hij met Gods schepping omgaat.

Als school hebben we het thema duurzaamheid lang laten liggen. Inmiddels is er een werkgroep gestart die bewustwording bevordert en mogelijkheden onderzoekt om tot duurzame bedrijfsvoering te komen. Daarnaast wordt de bewustheid versterkt in het curriculum en met betrekking tot zaken als uitwisselingsreizen.

Kwaliteitszorg

Het Driestar College heeft haar interne kwaliteitszorg goed op orde. De kwaliteitszorgmedewerker is lid van de landelijke werkgroep kwaliteitszorg van het reformatorisch voortgezet onderwijs. Vanuit deze werkgroep worden visitaties en audits voorbereid en uitgevoerd. De school neemt daar van tijd tot tijd aan deel.

De externe kwaliteitszorg ligt bij de Inspectie van het onderwijs. In april 2019 heeft de inspectie onderzoek gedaan naar de kwaliteit van het centraal schriftelijk en praktisch examen (cspe) in de basisberoepsgerichte leerweg van het vmbo basis. De uitkomst van het onderzoek was, dat de school voldoet (voor wat betreft Economie en Ondernemen) aan de richtlijnen van het cspe en aan de onderzochte eisen van het Examenbesluit VO. In november heeft een onaangekondigd bezoek plaatsgevonden in het kader van

burgerschapsonderwijs. Uit de mondelinge terugkoppeling bleek dat de inspecteurs geen onregelmatigheden op dit gebied geconstateerd hadden. Het schriftelijke verslag wordt in 2020 verwacht.

In het afgelopen jaar zijn geen klachten ingediend bij de klachtencommissie.

Coronavirus

Bij het afronden van dit bestuursverslag woedt wereldwijd het coronavirus. Onze scholen moesten in de achterliggende week sluiten en er heerst veel onzekerheid in ons land, die we ook allen aan den lijve ondervinden. Onze leerlingen ontvangen nu onderwijs op afstand. Diverse vragen komen op ons af. Hoe verloopt de afronding van de schoolcarrière van onze examenklasleerlingen, nu het centraal schriftelijk eindexamen is afgelast? Hoe lang gaat deze situatie duren? Hoe kunnen we zo goed mogelijk onze zorg blijven bieden aan onze leerlingen? Dat alles heeft een enorme impact op het verslagjaar 2020. Het zet prioriteiten die we voor het jaar 2020 hebben op zijn kop. De aandacht voor de voortgang van onze strategische doelen is in hoge mate afhankelijk van de impact die de strijd tegen het coronavirus uiteindelijk op ons onderwijs zal hebben. We beseffen hierin eens te meer onze diepe afhankelijkheid van de Heere, in Wiens Hand ons leven is. We bidden Hem om bescherming, zegen en wijsheid voor onze leerlingen, onze docenten, ons allen

4. Personeel en organisatie

Juridische structuur

De juridische vorm van de organisatie is een stichting. Het College van Bestuur van de stichting bestaat uit 2 personen en is het bevoegd gezag. Het CvB legt verantwoording af aan de Raad van Toezicht.

Interne organisatiestructuur

De organisatie is opgebouwd uit vier sectoren (locatie Gouda) en 2 sub-locaties (Leiden en Lekkerkerk) met daarnaast een centrale staforganisatie. De directeurs van de sectoren en locaties alsook de hoofden van de stafafdelingen leggen verantwoording af aan het CvB. Twee voormalig afdelingsleiders konden worden benoemd tot directeur van resp. locatie Lekkerkerk en sector havo-vwo onderbouw in Gouda. De hierdoor ontstane vacatures afdelingsleider (Lekkerkerk en vmbo-gt) zijn niet ingevuld. De teams zijn herverdeeld over de overige afdelingsleiders, waardoor een besparing kon worden gerealiseerd.

Namen van bestuurders en toezichthouders en hun betaalde en onbetaalde

Zie bijlage.

Zaken in het afgelopen jaar met behoorlijke personele betekenis

Een ontwikkeling die behoorlijke personele betekenis *had moeten hebben*, is het landelijke lerarenregister. Dit is begin 2019 echter in de ijskast gezet. De positionering van het leraarsberoep en de professionele ontwikkeling van het vak staan al geruime tijd op de agenda. Het lerarenregister was hiervan het beoogde sluitstuk. De ambitie om dit een register te laten zijn 'voor en door leraren' is echter niet gerealiseerd. In de plaats van het (verplichte) register hebben docenten nu de mogelijkheid hun ontwikkeling te registreren in een facultatief lerarenportfolio.

Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen in het afgelopen jaar m.b.t. personeel

Ons personeelsbeleid is verbonden aan de thema's van het strategisch beleidskader 2016-2020. Dit betekent dat personeelsinstrumenten enerzijds bijdragen aan de realisatie van strategische doelstellingen en anderzijds aansluiten bij of tegemoetkomen aan de ambities, mogelijkheden en talenten van medewerkers. Omdat het effect van ons personeelsbeleid gemeten wordt met behulp van indicatoren die horen bij de doelen 'de basis op orde' en 'professionalisering op maat', zijn deze doelen als structuur voor dit hoofdstuk gehanteerd.

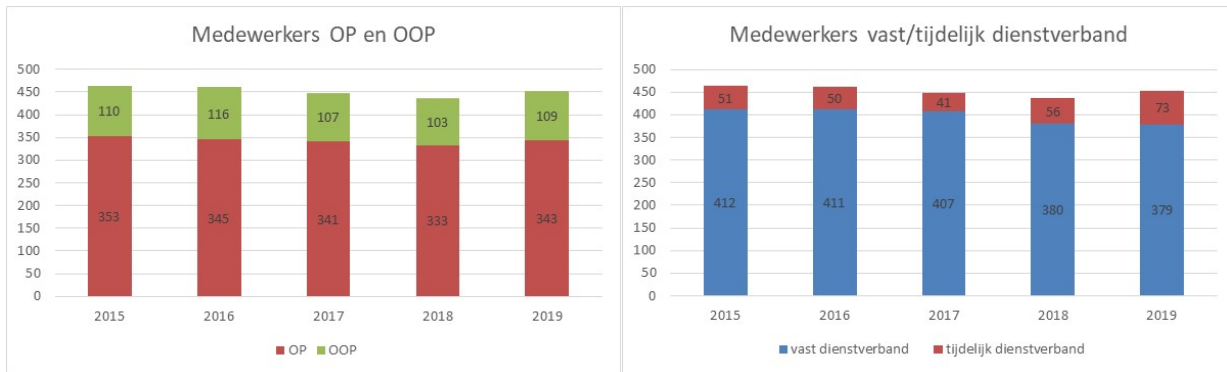
1. De basis op orde

Beleid en processen / AVG

Alle P&O-processen voldoen intussen aan de nieuwe privacywetgeving. De voortgaande implementatie van maatregelen in verband met de AVG verloopt in goed overleg met het Privacyteam, waarin het hoofd P&O deelneemt. Zo hebben alle medewerkers de nieuwe privacyverklaring ondertekend en is de benodigde toestemming voor het gebruik van persoonsgegevens digitaal vastgelegd in de ieders personeelsdossier.

Ten aanzien van de opbouw van ons personeelsbestand anticiperen we waar mogelijk op toekomstige ontwikkelingen in het kader van strategisch personeelsbeleid. Zo kan de pensionering van collega's aanleiding zijn om jongere medewerkers te faciliteren voor het volgen van een eerstegraads docentenopleiding. In het kader van de formatieplanning wordt jaarlijks op directieniveau en met medewerkers gesproken over hun wensen in relatie tot de ontwikkelingen in het onderwijsaanbod en de leerlingenprognose.

In de grafieken hieronder zijn de aantallen medewerkers weergegeven in de verhouding onderwijzend personeel (OP) vs. onderwijsondersteunend personeel (OOP) alsmede de verhouding vaste vs. tijdelijke dienstverbanden.

Inhuur externen

Voor tijdelijke vacatures of ziektevervanging worden regelmatig externe docenten of onderwijsassistenten ingehuurd. Per 1 augustus 2019 is middels een Europese aanbesteding de inhuur van externen in de markt gezet. Behalve onze huisleverancier Adhocdocent (inmiddels onderdeel van de Westerduin Groep) hebben geen andere partijen ingeschreven. Het is prettig dat we de samenwerking kunnen voortzetten met een vertrouwde partij, die de achterban van de school kent en die kennis kan benutten om in passende inhuurkrachten te voorzien. Bij de aanbesteding konden bovendien de leveringsvoorwaarden aangescherpt worden, qua tariefstelling en op het gebied van inhoudelijke kwaliteitsafspraken.

We hebben een aantal jaren achter de rug waarin de inleenkosten terugliepen: in 2017 en 2018 bedroegen deze ca. € 351.000 resp. € 289.000 (incl. btw). In het cursusjaar 2018-2019 was meer inhuur van personeel nodig: het zwaartepunt lag in het boekjaar 2019 duidelijk voor de zomervakantie (ca. € 378.000). In de periode september t/m december was dit met zo'n € 114.000 fors lager, onder meer doordat meerdere Adhoc-docenten – transfervrij – in dienst zijn getreden met ingang van het schooljaar 2019/2020.

Verzuim

Terugdringen van ziekteverzuim is een voortdurend aandachtspunt, zodat er continuïteit is in het onderwijsproces. Het verzuim in 2019 was 3,26 %, iets lager dan in 2018 (3,37 %) terwijl dit in 2016 en 2017 nog respectievelijk 4,9 % en 4,36 % was. Er is dus sprake van een voortgaande daling. De verzuimfrequentie is al enkele jaren behoorlijk stabiel en ten opzichte van vorig jaar praktisch gelijk gebleven op gemiddeld 1,21 ziekmeldingen per medewerker per jaar.

Verzuimpercentage en -frequentie zijn daarmee lager dan landelijk in de sector onderwijs.

Ziekteverzuimcijfers	2015		2016		2017		2018		2019	
	Driestar	Gem. VO	Driestar	Gem. VO	Driestar	Gem. VO	Driestar	Gem. VO	Driestar	Gem. VO
ziekteverzuimpercentage	3,90	4,90	4,90	5,10	4,36	5,30	3,37	5,60	3,26	n.n.b.
meldingsfrequentie	1,10		1,30		1,17		1,17		1,21	

Gem. VO= landelijk gemiddelde verzuimcijfer Voortgezet Onderw ijs. Bron: Onderw ijscijfers.nl

Verzuimbegeleiding is onderdeel van de integrale personeelszorg van leidinggevenden. De afdeling P&O neemt daarbij een actieve en adviserende rol op zich. Door vroeg in het ziekteproces te interveniëren wordt getracht langdurige uitval te voorkomen. Regelmatig wordt ook preventief gehandeld, bijvoorbeeld door taken tijdelijk aan te passen naar aanleiding van een belastbaarheidsonderzoek of door het aanbieden van coaching. De inzet van dergelijke interventies is de afgelopen jaren toegenomen. Door een relatief kleine investering kunnen zo langdurige en hoge verzuimkosten of zelfs vertrek wegens arbeidsongeschiktheid worden voorkomen.

Bevoegdheden

Om de kwaliteit van het onderwijs te borgen is naast professionalisering (voortdurend werken aan bekwaamheid) ook de bevoegdheid van docenten van belang.

Het aantal bevoegde docenten is niet precies maatgevend voor het aantal onbevoegd gegeven lessen, maar er is uiteraard wel verband. In 2019 was 7,61 % van onze docenten (nog) onbevoegd.

OP-formatie verhouding bevoegd/onbevoegd	2015	2016	2017	2018	2019
totaal	277,41	270,29	270,88	261,98	264,98
bevoegd	264,56	255,78	253,09	242,16	244,81
onbevoegd	12,85	14,51	17,79	19,82	20,17
% onbevoegd	4,6%	5,37%	6,57%	7,56%	7,61%

We zien het aantal onbevoegde docenten door de jaren heen langzamerhand toenemen. Enerzijds komt dit door een relatief grote instroom van nieuwe (nog niet bevoegde) docenten, anderzijds was er een forse uitstroom (met name in 2017-2018) van docenten door pensionering.

Een aantal PABO-bevoegden volgt een zogenaamd opscholingstraject, waarmee zij een beperkte bevoegdheid voor lesgeven in vmbo-bk onderbouw of de trajectgroepen kunnen behalen. Inmiddels hebben zeven collega's hieraan met goed gevolg deelgenomen.

Met het oog op de profielen in het vernieuwde vmbo zijn de bevoegdheids- en bijscholingseisen nader uitgewerkt. Enkele docenten die voor hun bevoegdheid nadere scholing nodig hadden, zijn gestart met de benodigde lerarenopleiding of hebben die behaald.

2. Professionalisering op maat

Scholing en persoonlijke ontwikkeling

De basis voor collectieve en individuele professionalisering is vastgelegd in het Professionaliseringsplan 2018-2020. Dit beleidsdocument geeft richting aan de ontwikkeling van medewerkers en het beslissingskader dat wordt gehanteerd in geval van scholingsaanvragen. Naast de impuls voor onderwijsontwikkeling op basis van de CAO-VO 2018 (50 uur extra ontwikkeltijd) zijn in het cursusjaar 2019-2020 de beschikbare uren voor deskundigheidsbevordering met 50 uur verhoogd tot 170 uur op jaarbasis bij een fulltime betrekking.

Zoals eerder aangegeven is het landelijke Lerarenregister als verplicht instrument van de baan. De registratie van professionaliseringsactiviteiten blijft hoe dan ook van belang. Wij blijven daarvoor sowieso gebruik maken van het bekwaamheidsdossier in Afas InSite.

Gesprekkencyclus

Door het voeren van ontwikkel-, functionerings- en beoordelingsgesprekken met docenten en onderwijsondersteunend personeel wordt de kwaliteit van het onderwijs en de daarvoor benodigde interne diensten bewaakt. Ook de professionaliseringsbehoefte van medewerkers is daarmee een regelmatig onderwerp van gesprek. In 2019 is bovendien extra aandacht besteed aan het vastleggen van concrete ontwikkelafspraken.

In 2016 is afgesproken de uitvoering van de gesprekkencyclus jaarlijks te evalueren. Naast het aantal gevoerde gesprekken wordt de kwaliteit ervan gemonitord aan de hand van een aantal criteria, die zijn ontleend aan het strategische beleidskader. Zo is het functioneren van elke medewerker direct verbonden met de (onderwijs)doelstellingen van de school en vinden inhoudsvolle gesprekken plaats over ieders bijdrage daaraan.

In het cursusjaar 2018-2019 is met 80 % van onze medewerkers een formeel gesprek gevoerd. Dat is een stijging ten opzichte van de voorgaande jaren, waarin dit al was toegenomen van 46 % naar 67 %. Hoewel het streefcijfer van 90 % nog niet bereikt is, blijkt ook hier dat actieve aandacht voor deze gesprekken vanuit het CvB leidt tot een positieve ontwikkeling.

Collectieve professionalisering

In het kader van professionalisering wordt jaarlijks een studie- of bezinningsdag(-deel) georganiseerd, die bestemd is voor het voltallige personeel rond een centraal thema onderwerp. In 2019 was de scholing op de studiedag gericht op 'Anders omgaan met onderwijstijd'. In ditzelfde

kader hebben verspreid over het jaar meerdere collectieve professionaliseringsactiviteiten plaatsgevonden, veelal op sector-/locatieniveau.

Individuele professionalisering

Professionalisering is voor het Driestar College een vanzelfsprekende zaak. Het belang van goed opgeleide en toegeruste docenten is evident en met 'professionalisering op maat' als het strategische thema zijn we het aan onze stand verplicht om daarin ook voortdurend te investeren. Dat geldt voor nieuwe docenten (zie onder Opleidingsschool) maar ook voor de continue ontwikkeling van docenten en andere medewerkers in de gehele organisatie.

Individuele professionalisering (op maat) is in het strategisch beleidsplan 2016-2020 een speerpunt. De overschrijding van de scholingskosten gedurende enkele jaren is in dat opzicht positief te duiden: er is veel aandacht besteed – meer dan verwacht – aan persoonlijke ontwikkeling van medewerkers. Voor het achterliggende jaar is de begroting meer in lijn gebracht met deze realiteit en is de overschrijding beperkt gebleven. De uitgaven waren in 2019 ook iets lager dan in 2018.

Scholingskosten personeel	2015	2016	2017	2018	2019
scholingskosten personeel (werkelijk)	€ 245.120	€ 230.358	€ 298.845	€ 346.928	€ 299.714
scholingskosten personeel (begroot)	€ 325.000	€ 251.780	€ 244.720	€ 252.175	€ 293.930

Opleidingsschool

Onze school maakt, samen met Driestar Educatief en zeven VO-scholen, deel uit van de RAOS (Reformatorische Academische Opleidingsschool). Studenten die een lerarenopleiding volgen op Driestar Educatief zijn vanaf het begin van hun studie minstens twee dagen bij ons op school om de praktijk van het lesgeven te leren. In 2019 ging het om 12 studenten die begeleid werden door een schoolopleider, een vakcoach en een onderzoeksbegeleider.

Om een zo breed mogelijk aanbod van vakken te garanderen, is een voorzichtige samenwerking tussen Hogeschool Rotterdam en Driestar Educatief op gang gekomen. Hierin fungeren de RAOS-scholen als opleidingsschool voor studenten uit onze achterban die aan de Hogeschool Rotterdam een lerarenopleiding doen. Afgelopen jaar was er één student voor biologie die via deze route binnenkwam.

Inmiddels is het driejarige inductietraject voor het eerst geheel doorlopen, waarin nieuwe docenten begeleid en ingewerkt worden. Dit wordt over het algemeen positief ontvangen, vooral omdat we de collega's langer volgen in hun ontwikkeling. Verder zijn de schoolopleiders ook vaker ingezet bij de begeleiding van nieuw benoemden. Dit omdat zij meer kennis in huis hebben op dit gebied dan 'gewone' begeleiders. Vanwege deze ontwikkeling zijn al in 2018 twee nieuwe schoolopleiders benoemd. Het grote aantal nieuwbenoemden dat in 2019 instroomde, kon door het aantal beschikbare schoolopleiders bemenst worden.

De opleidingsschool speelt ook een bredere rol in de school: schoolopleiders worden regelmatig gevraagd om bij te springen om de onderwijskwaliteit te verbeteren. Bijvoorbeeld door (beeld-)coaching of het geven van presentaties over pedagogisch-didactische thema's.

In 2019 hebben een aantal schoolopleiders hun VELON-registratie afgerond. Dat betekent dat ze de Vereniging LerarenOpleiders Nederland officieel heeft aangegeven dat hun werk aan de kwaliteitsstandaarden voldoen. We zijn heel blij met die bevestiging! Een meerderheid van de schoolopleiders is nu geregistreerd. De andere schoolopleiders zijn in 2019 gestart met dit registratieproces.

In de strijd tegen het lerarentekort probeert de opleidingsschool proactief op te treden. Zo is er in 2019 een binnenschoolse voorlichting over de (duale) lerarenopleiding georganiseerd en wordt er

een databank opgezet van eindexamenkandidaten die eventueel gebruikt kan worden om gericht te kunnen werven bij moeilijk te vervullen vacatures.

Driestar Academie

Ook in 2019 is weer een uitgebreid cursusaanbod onder de paraplu van de Driestar Academie gerealiseerd. De inschrijvingsprocedure is dit jaar voor het eerst ingericht via Afas InSite. Er kon op 18 cursussen worden ingeschreven, waarvan er uiteindelijk 10 doorgang konden vinden. Om het aanbod beter te benutten is de cursuscatalogus al in het voorjaar gepubliceerd. Op deze manier kan de professionalisering via de Driestar Academie ook in de gesprekkencyclus een plaats hebben.

Bij aanvang van het cursusjaar 2019-2020 waren er in totaal 96 inschrijvingen van medewerkers. Een aantal had zich voor meerdere cursussen aangemeld, wat betekent dat 21 % van onze medewerkers gekozen heeft voor professionalisering via de Driestar Academie.

Banenafpraak (Participatiewet)

Als christelijk-sociaal werkgever willen wij ruimte bieden aan de ontwikkeling van talenten op elk niveau, met oog voor mogelijkheden en beperkingen. Samen met re-integratiebureau Talenta is een plan ontwikkeld om de instroom van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te bevorderen (de zgn. Banenafpraak). In dit kader zijn in 2019 drie nieuwe medewerkers benoemd. Een vierde kandidaat, die in principe benoembaar was in een 'participatiebaan', heeft zich teruggetrokken.

Het Driestar College neemt graag zijn verantwoordelijkheid om bij te dragen aan de arbeidsparticipatie van deze doelgroep. Het blijkt echter lastig om in de achterban van onze school kandidaten voor een participatiebaan te vinden. Talenta heeft daarom op ons verzoek kerkenraden benaderd en verzocht behulpzaam te zijn bij het bereiken van de doelgroep. We hopen dat dit in de toekomst leidt tot meer plaatsingsmogelijkheden.

Gevoerde beleid inzake de beheersing van uitkeringen na ontslag

Als werkgever zijn wij eigenrisicodragers voor uitkeringen die ex-werknemers ontvangen in verband met werkloosheid (WW) of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid (WGA). Voor de financiële risico's die hiermee samenhangen zijn voorzieningen gevormd, die jaarlijks geactualiseerd worden. De uitkeringspecificaties worden maandelijks gecheckt op juistheid.

Om de lasten en het financiële risico te beperken zijn afspraken gemaakt met de medezeggenschapsraad over het inhouden van een WGA-bijdrage op het salaris van medewerkers wanneer de jaarlijkse WGA-lasten meer dan 100.000 euro bedragen. Ook zijn er afspraken gemaakt met AON en Acture m.b.t. inzet van casemanagement WGA resp. WW, indien noodzakelijk. In 2019 was het niet nodig een beroep te doen op één van deze afspraken.

Daarnaast wordt het risico van bovenmatige uitkeringslasten in verband met arbeidsongeschiktheid met een aantal andere scholen in het reformatorisch VO gezamenlijk gedragen. Verevening is van toepassing wanneer de WGA-lasten in een jaar hoger zijn dan de maximale WGA-premielasten bij publieke verzekering. In 2019 was daarvan geen sprake.

Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van personeel

Op het vlak van strategisch personeelsbeleid stonden diverse ontwikkelingen op de agenda. Zo is aan het einde van het verslagjaar op bestuursniveau gesproken over verregaande samenwerking met het Wartburg College, met als doel een besturenfusie. De mogelijke personele consequenties daarvan worden in 2020 verder in kaart gebracht. De eerste besprekingen hierover met de medezeggenschapsraad en de vakbonden zijn inmiddels georganiseerd.

Naar verwachting zal het de komende jaren vaker voorkomen dat docentvacatures moeilijk vervulbaar zijn. Het Driestar College heeft namens de reformatorische VO-scholen zitting de landelijke werkgroep 'Meer personeel in het reformatorisch onderwijs'. Daarin werken wij samen met verwante scholen, ook vanuit het primair onderwijs, de VGS en Driestar Educatief. De

werkgroep spant zich in om dreigende personeelstekorten het hoofd te bieden en de aantrekkelijkheid van het werken in het reformatorisch onderwijs te bevorderen. Dit gebeurt onder andere via de website www.endanbenjeleraar.nl en de campagne 'Uurtje voor de klas' / 'Meekijken in de klas' waar wij in de voorhoede aan deelnemen.

In verband met de hoge personeelslasten van de functiemix is het al enkele jaren nauwelijks mogelijk medewerkers te bevorderen naar docentfuncties LC of LD. Met de vakbonden is een maatwerkafspraken gemaakt die loopt tot uiterlijk 2026. Door o.a. toegenomen uitstroom wegens pensionering is het personeelsverloop zodanig, dat versoepeling van het beleid naar verwachting al enkele jaren eerder mogelijk zal zijn. Eind 2020 wordt hierover met de vakbonden en de MR overlegd.

Functiemix	nulmeting	oorspronkelijke doelstelling	maatwerkafspraken	realisatie	realisatie	realisatie	realisatie	realisatie	realisatie
	01-10-2008	01-10-2014	31-12-2026	31-12-2014	31-12-2015	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019
% LB functies	74,4	24,4	45,6	30,0	32,8	33,9	36,0	37,5	42,9
% LC functies	13,7	52,7	36,1	46,6	43,8	43,0	41,8	41,0	38,0
% LD functies	11,9	22,9	18,2	23,3	23,4	23,1	22,2	21,5	19,1

5. Financiële verantwoording

Het gevoerde beleid

Ons financiële beleid is gericht op een gezonde exploitatie en vermogenspositie ten behoeve van de kwaliteit en continuïteit van het onderwijs. Daarbij is het belangrijk dat we onze middelen doelmatig en rechtmatig inzetten en een toereikende reserve aan te houden.

Planning en control

De plan- en controlcyclus is een belangrijk instrument om een gezonde financiële huishouding te kunnen waarborgen. De maandelijksse rapportages stellen ons in staat om de gerealiseerde formatieve inzet te toetsen aan de begrote personeelsformatie. Verder geven de viermaandelijksse financiële managementrapportages inzicht in de financiële situatie van de school. De formatiebesprekingen starten tijdig, zodat de sectoren en locaties de personeelsformatie kunnen bijstellen aan de hand van de werkelijke leerlingaantallen. Door deze sturingsmechanismen kunnen we alert en adequaat reageren op ontwikkelingen.

De administratieve organisatie en de maatregelen van interne beheersing zijn ook in 2019 beoordeeld door onze accountant en diverse bedrijfsprocessen door middel van interne audits. Deze zijn over het geheel genomen van adequaat niveau met voldoende beheersingsmaatregelen. De basis van alle procedures en processen is solide. Interne en externe ontwikkelingen die invloed hebben op het realiseren van de strategische en financiële doelstellingen zijn snel in beeld en leiden tot bijsturing als daartoe aanleiding bestaat.

In deze uitwerking van de financiële verantwoording worden de jaarcijfers 2019 en de begroting 2020 beschreven. Verder gaan we in de continuïteitsparagraaf in op toekomstige ontwikkelingen. Hierbij gaat het om onze verwachtingen rond het aantal leerlingen, de personele bezetting en andere belangrijke gebeurtenissen.

FINANCIËLE POSITIE EN CONTINUÏTEITSPARAGRAAF

Het gerealiseerde resultaat over 2019 bedraagt € 1.066.000. Er was een licht positief resultaat begroot van € 13.000. Het verschil wordt met name veroorzaakt door enerzijds hogere overheidsbijdragen en lagere loonkosten en anderzijds door hogere materiële lasten dan begroot.

Onderstaand figuur toont de balans per 31 december 2018 en de balans per 31 december 2019 en vervolgens de geprognoseerde balansen per 31 december 2020, 2021 en 2022. De verwachte balansen voor de komende jaren zijn opgesteld na verwerking van de jaarrekening 2019, de begroting van 2020 en de meerjarenbegrotingen van 2021 en 2022 en de liquiditeitsprognose.

Het Driestar College heeft voldoende vermogen om het onderwijs de komende jaren vorm te blijven geven.

Coronavirus 2020

Wat kunnen omstandigheden ook onverwacht snel veranderen. Op het moment van het afronden van deze continuïteitsparagraaf zijn onze scholen gesloten, als één van de maatregelen die getroffen zijn ter bestrijding van de uitbraak van het corona-virus. Het is een bijzondere tijd, waarin we duidelijk de grote problemen zien, de machteloosheid ervaren en de onrust voelen waarin we verkeren. De financiële impact van de maatregelen die we moeten nemen lijken vooralsnog gering te zijn. Ook hebben we een goede liquiditeitspositie en zijn we in staat de mogelijke onverwachte uitgaven ruimschoots op te kunnen vangen. Er is op dit moment ook geen reden om te vrezen dat onze continuïteit hierdoor in gevaar komt.

Figuur 1 - Balans en geprognosticeerde balans

Balans Driestar College werkelijk en geprognosticeerd					
Balans (x € 1.000)	31-dec-18	31-dec-19	31-dec-20	31-dec-21	31-dec-22
	€	€	€	€	€
Activa					
Vaste activa					
Materiële vaste activa	7.007	7.942	8.410	8.084	7.758
	7.007	7.942	8.410	8.084	7.758
Vlottende activa					
Vorraden	103	181	181	176	171
Vorderingen	372	648	648	638	638
Liquide middelen	10.950	11.884	9.879	10.503	10.385
	11.425	12.713	10.708	11.317	11.194
Totaal activa	18.432	20.655	19.118	19.402	18.953
Passiva					
Eigen vermogen					
Algemene reserve	5.759	6.204	6.114	6.629	6.749
Bestemmingsreserve (publiek)	3.611	4.232	3.985	3.738	3.491
	9.370	10.436	10.099	10.367	10.240
Voorzieningen					
Personeelsvoorzieningen	1.867	1.850	2.054	2.258	2.462
Overige voorzieningen	3.266	4.429	3.026	2.837	2.311
	5.133	6.279	5.080	5.095	4.773
Kortlopende schulden	3.929	3.940	3.940	3.940	3.940
Totaal passiva	18.432	20.655	19.118	19.402	18.953

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn 2019 toegenomen. In totaal werd er in 2019 voor € 2.362.000 geïnvesteerd (2018: € 1.422.000). Hierin is begrepen een bedrag van per saldo € 918.000 voor nieuw- en verbouw in Gouda (afbouw Sporthal en het opnieuw inrichten van de pleinen aan het Ronsseplein). De totale eigen bijdrage van het Driestar College aan de nieuwbouw in Gouda over de jaren 2017 tot 2019 is € 4.000.000. Dit wordt verder toegelicht bij de algemene reserve en bestemmingsreserves. Exclusief de investeringen in gebouwen bedragen de investeringen in 2019 € 1.444.000. (2018: 963.000). Er is per saldo € 642.000 minder geïnvesteerd dan begroot. Dit is voornamelijk ontstaan door uitstel van de investering in zonnepanelen en de collegezaal Bèta en het niet doorgaan van het ophogen van een tweede verdieping op de fietsenstalling van Zèta. De investeringsbegroting van 2020 is met € 2.035.000 vrijwel even hoog als die van 2019. De materiële vaste activa zullen in 2020 verder toenemen om daarna, gebaseerd op de meerjaren investeringsbegroting, jaarlijks weer af te nemen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn met € 934.000 toegenomen. Een belangrijk deel van deze stijging komt van de mutaties in de voorzieningen en het resultaat dat over 2019 is gerealiseerd. Daar staat tegenover dat investeringen in 2019 als gevolg van de vernieuwbouw aanmerkelijk hoger waren dan de afschrijvingen. Voor de jaren 2020 t/m 2022 worden geen grote wijzigingen verwacht.

Reserves en voorzieningen

Algemene reserve

Van het positieve resultaat van € 1.066.000 over 2019 zijn de kosten van de per augustus 2016 ingegane maatregelen ter verlichting van de werkdruk ad. € 76.000 ten laste gebracht van de in 2015 gevormde bestemmingsreserve voor werkdrukverlichting. De bestemmingsreserve voor

werkdrukverlichting is per 31-12-2019 geheel voor het doel waar deze voor gevormd was ingezet. Verder zijn de afschrijvingskosten van de gerealiseerde vernieuwbouw ad. € 218.000 in mindering gebracht van de in 2016 gevormde bestemmingsreserve huisvesting Gouda.

Voorts is een bedrag van € 614.000 betreffende een aanvullende bekostiging toegevoegd aan de nieuw gevormde bestemmingreserve "Onderwijsconvenant" uit het convenant aanpak lerarentekort van 1 november 2019.

Het resterende resultaat ad. € 745.000 is aan de algemene reserve toegevoegd. De streefwaarde van de algemene reserve is opgenomen in de paragraaf Risicomanagement onder het kopje Weerstandsvermogen. Om de hogere kosten van de nieuwe inrichting van de pleinen en diverse aanvullende en herstelwerkzaamheden te kunnen financieren is een bedrag van € 300.000 aan de algemene reserve te onttrokken en toegevoegd aan de bestemmingsreserve huisvesting Gouda. Per saldo stijgt de algemene reserve met € 445.000.

Bestemmingsreserve werkdrukverlichting

De bestemmingsreserve werkdrukverlichting is per 31 december 2015 gevormd. Van het resultaat van 2015 is € 390.000 aan deze nieuwgevormde bestemmingsreserve toegevoegd ter financiering van werkdrukverlichtende maatregelen in de periode van 1 augustus 2016 tot en met 31 juli 2019. De bestemmingsreserve voor werkdrukverlichting is per 31 december 2019 geheel voor het doel, waarvoor deze was gevormd, ingezet.

Bestemmingsreserve huisvesting Gouda

De bestemmingsreserve nieuw- en verbouw Gouda is per 31 december 2016 gevormd en in 2017 en in 2019 opgehoogd. Zie ook de toelichting onder de algemene reserve. Na verwerking van de onttrekking per 31 december 2019 bedraagt het saldo € 3.618.000.

Bestemmingsreserve onderwijsconvenant 1 november 2019

De aanvullende bekostiging onderwijsconvenant 1 november 2019 van € 614.000 is toegevoegd aan de nieuwe bestemmingreserve "Onderwijsconvenant 1 november 2019". Dit geld wordt in de schooljaren 2020/2021 en 2021/2022 ingezet. De wijze van besteden vindt plaats met actieve betrokkenheid van onderwijzend personeel. De directeuren stellen in het voorjaar van 2020 plannen op voor de besteding van deze middelen. Na vaststelling van deze plannen kunnen deze in de formatieplannen en de begrotingen worden verwerkt.

Personeelsvoorziening

De voorziening voor personeel bestaat uit:

1. Een voorziening voor langdurig zieke medewerkers en voor WW in verband met het eigen risicodragerschap voor (oud-)medewerkers van wie het dienstverband is of wordt beëindigd. De personeelsvoorziening is nodig om mogelijke risico's van (oud-)medewerkers op te kunnen vangen.
2. Een voorziening voor uitkeringen bij toekomstige jubilea.
3. Een voorziening voor niet-opgenomen uren, voortvloeiende uit de in de cao opgenomen verlofregeling inzake levensfasebewust personeelsbeleid.

Aan de voorziening is per saldo een bedrag van € 345.000 (2018: € 295.000) toegevoegd.

De dotatie kan als volgt worden gespecificeerd:

1. Voorziening langdurige zieke medewerkers per saldo € 10.000 toegevoegd, dotatie € 41.000 en een vrijval van € 31.000 (2018: per saldo € 72.000, dotatie € 178.000 en een vrijval € 106.000). De onttrekking aan de voorziening bedroeg € 202.000.
2. Voorziening jubilea toevoeging € 45.000 (2018: € 43.000). De onttrekking aan de voorziening bedroeg € 49.000
3. Voorziening levensfasebewust personeelsbeleid toevoeging per saldo € 178.000 (2018: € 180.000).

Overige voorzieningen

1 Onderhoudsvoorziening

Aan de voorziening groot onderhoud wordt jaarlijks op basis van een meerjarig onderhoudsplan een bedrag gedoteerd. In 2019 is de het meerjaren onderhoudsplan (MJOP) in eigen beheer opgenomen. Ook is er in 2019, door onze nieuwe installateur Van Dorp B.V., een nulmeting uitgevoerd. De uitkomsten van deze nulmeting zijn in de MJOP verwerkt. Met het in eigen beheer nemen en aan de hand van de nulmeting is de MJOP geactualiseerd. Hierbij zijn gerechtvaardigde wensen van directeuren en wettelijke en/of Arbo verplichte componenten toegevoegd. Voor deze toegevoegde componenten is in voorgaande jaren niet gedoteerd. Er is nog geen rekening gehouden met wijziging van de wetgeving, de voorziening is dus bepaald op basis van een geactualiseerd plan. In 2019 is € 557.000 meer gedoteerd dan dat begroot was. Als gevolg van het actualiseren van de MJOP stijgen de jaarlijkse dotaties van bijna 4 ton naar bijna 1.1 miljoen. Volgens het meerjaren onderhoudsplan dienen veel werkzaamheden in 2020 te worden uitgevoerd, de uitgaven bedragen ca. 1.8 miljoen. Zie ook de paragraaf huisvestingsbeleid in de Vooruitblik 2020.

2 Voorziening claim curator Bouwbedrijf CEC

De uitkomst van de procedure van de curator van het failliete Bouwbedrijf laat zich op voorhand niet voorspellen.

Het Driestar College is van mening dat alle betalingen correct zijn verricht. Op basis van hetgeen thans bekend is en aan stellingen tussen partijen is uitgewisseld, is het boekhoudkundig correct een voorziening ter dekking van het risico in deze procedure van € 710.000 op te nemen. Zie de toelichting op de resultatenrekening en onder risicomangement.

FINANCIËLE GANG VAN ZAKEN IN 2019, BEGROTING 2020 EN MEERJARENRAMING

Het resultaat over 2019 is € 1.053.000 hoger dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door enerzijds meer Rijksbijdrage OCW, aanmerkelijk minder personeelslasten en anderzijds meer huisvestingslasten en overige instellingslasten. De structureel hogere baten, zoals de verhoging van de personele lumpsum, zijn in begroting van 2020 en de meerjarenbegrotingen opgenomen. De daling van de personeelslasten is veroorzaakt door wijzigingen in de arbeidsmarkt met als gevolg een verjonging van het personeelsbestand ten gevolge van vrijwillig vertrek van onderwijsgevend personeel en het niet in kunnen vullen van vacatures. Verder zijn de kosten van Leeftijdswaardering Bewust Personeelsbeleid aanmerkelijk lager dan begroot. Tot slot zijn de personeelskosten lager ten gevolge van compensatie door het UWV van in de jaren 2015 t/m 2018 uitbetaalde transitievergoedingen. In de begroting 2020 en meerjarenbegroting is met deze ontwikkelingen rekening gehouden.

De afschrijvingslasten van gebouwen zijn lager, de nieuwe sporthal en herinrichting van de pleinen zijn in tegenstelling tot was begroot eerst pas in de loop van 2019 opgeleverd en in gebruik genomen. De huisvestingslasten stijgen eenmalig door een hogere dotatie aan de voorziening groot onderhoud. Deze post wordt in de toelichting nader verklaard. De grootste afwijking onder de overige instellingslasten betreft een dotatie aan een voorziening voor een mogelijke claim van de curator van Bouwbedrijf CEC.

In figuur 2 wordt de realisatie 2019 ten opzichte van begroting en realisatie 2018 en (meerjaren)begroting weergegeven (voor een goede vergelijkbaarheid is de realisatie 2018 voorop geplaatst).

Figuur 2 – Realisatie en (meerjaren)raming van baten en lasten

Realisatie 2019 en (meerjaren)begroting 2020/2022 Driestar College								
B3	Staat van baten en lasten (x € 1.000)	Realisatie 2018	Verslagjaar 2019	Begroting 2019	Verschil	Begroting 2020	M.j.begr. 2021	M.j.begr. 2022
3	Baten							
3.1	Rijksbijdrage OCW	33.610	35.470	34.218	1.252	34.530	35.351	34.994
3.2	Overige overheidsbijdragen	308	345	281	64	334	318	318
3.4	Opbrengst werk voor derden	155	107	71	36	83	83	83
3.5	Overige baten	940	1.021	871	150	930	930	930
	Totaal baten	35.013	36.943	35.441	1.502	35.877	36.682	36.325
4	Lasten							
4.1	Personeelslasten	27.121	27.197	28.165	-968	28.608	28.824	28.830
4.2	Afschrijvingen	1.267	1.416	1.503	-87	1.566	1.566	1.566
4.3	Huisvestingslasten	2.238	2.810	2.180	630	2.220	2.239	2.269
4.4	Overige instellingslasten	3.551	4.474	3.590	884	3.823	3.788	3.791
	Totaal lasten	34.177	35.897	35.438	459	36.217	36.416	36.456
	Saldo baten minus lasten	836	1.046	3	1.043	-340	266	-130
5	Financiële baten en lasten	17	20	10	10	3	3	3
	Resultaat uit gewone bedrijfsvoering	853	1.066	13	1.053	-337	268	-128
4.1	Onttrekking bestemmingsreserve werkdrukvermindering	130	76	76	-	-	-	-
4.2	Onttrekking bestemmingsreserve nieuwen verbouw Gouda	165	218	247	-29	267	267	267
	Genormaliseerd resultaat	1.148	1.360	336	1.024	-70	535	139
	Aantal leerlingen per 1 oktober	3990	3962	3963		3879	3954	3914

Onderstaande treft u de belangrijkste afwijkingen aan van het resultaat 2019 ten opzichte van de begroting 2019. Tenzij aangegeven heeft de afwijking van het resultaat 2019 geen effect op de begroting van 2020 en de meerjarenbegrotingen van 2021 en 2022; dit omdat de meeste afwijkingen bij het opstellen van de begrotingen reeds bekend waren en, indien structureel, in de (meerjaren)begroting mee genomen zijn.

Exploitatie 2019

Baten

Rijksbijdragen

- De personele lumpsum is 0.78% hoger dan begroot. Er is in 2019 geen cao tot stand gekomen, derhalve stonden er geen extra loonkosten tegenover de extra stijging van de lumpsum;
- Op 1 november 2019 hebben werkgeversorganisaties en het ministerie van OCW gezamenlijk een convenant afgesloten om de aanpak tekorten in het funderend onderwijs te continueren en te intensiveren. Via een bedrag per leerling is in totaal € 614.000 eenmalig uitgekeerd. Dit bedrag kan worden uitgegeven aan bijvoorbeeld meer ontwikkeltijd, werkdrukverlichting, begeleiding van startende leerkrachten, begeleiding van zij-instromers, onderwijsinnovatie of maatregelen arbeidsmarktvragestukken. Per sector/locatie worden plannen gemaakt om dit geld in de komende twee schooljaren in te zetten. Voor het te besteden bedrag is per 31 december 2019 een bestemmingsreserve gemaakt;
- De aanvullende bekostiging voor een technisch sterker vmbo veroorzaakt ten gevolge van besteding van op de balans gereserveerde gelden een extra bate waar weliswaar kosten tegenover staan;
- De niet geormerkte subsidie was met ruim een ton aanmerkelijk hoger dan begroot .

Overige overheidsbijdragen

- Meer bijdragen gemeenten inzake OZB veroorzaakt door een hogere WOZ-waarde Ronsseplein na verbouwing.
Tegenover hogere bijdragen staan ook hogere kosten. Deze worden verantwoord bij de kosten.

Overige baten

- Meer baten uit doorberekening van bijdragen excursies en overige bijdragen. Ook tegenover deze hogere bijdragen staan hogere kosten;
- Meer ontvangen vergoedingen voor scholingen. Ook hier staan kosten tegenover.

Lasten

Personele lasten

Minder personele lasten als gevolg van:

- Het niet in kunnen vullen van vacatures;
- Aanmerkelijk minder kosten Levensfase Bewust Personeelsbeleid;
- Lagere pensioenlasten;
- Een lagere gemiddelde leeftijd van het personeel ten gevolge van vrijwillig vertrek;
- Minder dotatie aan personeelsvoorziening en teruggave van in voorgaande jaren uitbetaalde transitievergoeding.

Afschrijvingskosten

- De afschrijvingskosten van gebouwen zijn lager. De sporthal en de pleinen zijn respectievelijk in maart en september in gebruik genomen. Ten gevolge hiervan is de onttrekking aan de bestemmingsreserve huisvesting Gouda ook lager. De afschrijvingskosten van ICT-middelen zijn lager, doordat de gemiddelde aanschafdatum verder in het jaar lag dan begroot. In de begroting 2020 is met deze ontwikkeling rekening gehouden;
- Enkele investeringen in inventaris en ICT zijn later gedaan dan gepland of doorgeschoven naar 2020 (zoals de zonnepanelen Ronsseplein).

Huisvestingslasten

- Hogere dotatie onderhoudsvoorziening ten gevolge van:
De nulmeting die in 2019 door onze nieuwe installateur Van Dorp B.V. is uitgevoerd. De uitkomsten van de nulmeting zijn in het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) verwerkt. Ook is in 2019 het MJOP in eigen beheer genomen. Met het in eigen beheer nemen heeft er een

actualisatie van het MJOP plaatsgevonden, hierbij zijn wensen van directeuren, waaronder het verduurzamen van gebouwen, wettelijke en/of Arbo verplichte componenten toegevoegd. Voor de toegevoegde componenten is in voorgaande jaren niet gedoteerd. Om genoemde redenen is in 2019 een hogere dotatie van € 693.000,- aan de voorziening verwerkt.

Deze hogere dotatie is onder meer noodzakelijk ten gevolge van:

- Inventarisatie alle installaties en actualisatie prijzen door nieuwe installateur;
- Inventarisatie door directeuren;
- Verduurzamen gebouwen, ledverlichting en gelijktijdig nieuwe plafonds (uit energiescan ODMH);
- Valbeveiliging daken (uit Arbowetgeving);
- Toename aantal gebouwen waar onderhoudsvoorziening nu voor wordt opgebouwd.

De dotaties in meerjarenperspectief lijken ca. 7 ton hoger worden dan in de meerjarenbegroting is opgenomen. In de paragraaf Huisvestingsbeleid onder Vooruitblik 2020 gaan we hier verder op in. In de begroting van 2020 is met een extra dotatie geen rekening gehouden.

- Verder wordt het verschil in huisvestingslasten onder meer veroorzaakt door vooralsnog lagere uitgaven voor onderhoud. I.v.m. de geplande nulmeting was er € 75.000 meer onderhoud begroot. De uitkomsten van de nulmeting zijn in de nieuwe MJOP verwerkt en veroorzaakt hogere onderhoudslasten vanaf 2020;
- De heffingen zijn hoger, zie hiervoor de toelichting onder baten bij overige overheidsbijdragen

Overige instellingslasten

- Onder 'Overige algemene kosten' is een dotatie aan de voorziening voor een mogelijk negatieve uitspraak van de meervoudige gerechtshof te Den Haag inzake een claim van de curator van CEC voor een bedrag van € 710.000 opgenomen.
- Meer (juridische) adviezen o.a. veroorzaakt afwikkeling vernieuwbouw, havo-top Leiden en onderzoek naar mogelijke samenwerking met het Wartburg College.
- Minder kosten leermiddelen secties, maar meer kosten éénjarige schoolboeken en licenties. Een bezuinigingsdoelstelling op éénjarige boeken, die in de begroting was verwerkt, is slechts ten dele gerealiseerd.
- Minder ICT-kosten doordat één project niet tijdig is opgeleverd, het niet doorgaan van een project en doordat sommige uitgaven aanmerkelijk lager uitvielen dan begroot
- Meer kosten door te berekenen aan ouders en meer kosten excursies. Zie ook de toelichting onder overige baten.

Ontwikkelingen in 2019

In de begroting van 2019 was conform de leerlingenprognose uitgegaan van een daling van het aantal leerlingen van 3.963 naar 3.912 leerlingen. Ten gevolge van minder inschrijvingen van nieuwe leerlingen en tussentijds vertrek van havo-3 leerlingen naar het MBO, daalde het aantal leerlingen naar 3.878 leerlingen. Ondanks deze daling zijn er per 1 augustus 2019 twee klassen meer geformeerd. Deze extra formatie was mogelijk geworden door de daling van personeelskosten (zie toelichting onder personeelskosten). Mede door meer financiële armslag kan er ook meer geïnvesteerd worden en kan er ook meer geld aangewend tot verbetering van gebouwen. Op 1 november 2019 maakte het ministerie van OCW bekend dat er extra gelden voor werkdrukverlichting en tekorten in het onderwijspersoneel in 2019 nog beschikbaar komt. Inmiddels is besloten voor dit geld een bestemmingsreserve te vormen om het in te kunnen zetten in de schooljaren 2020/2021 en 2021/2022. De wijze van besteden vindt plaats met actieve betrokkenheid van onderwijzend personeel. Directeuren ronden in het voorjaar 2020 plannen voor de besteding van deze middelen af, waarna deze kunnen waarden vastgesteld en in het nieuw op te stellen formatieplan 2020/2021 kunnen worden verwerkt. Voorts werd op 28 november 2019 door de minister voor Primair en Voorgezet Onderwijs nieuwe berekeningen van de zogenaamde vereenvoudiging in bekostiging (personele en materiele lumpsum) bekendgemaakt. Uit de berekening blijkt dat het Driestar College structureel, na een overgangsregeling van vier jaar, jaarlijks € 350.000 minder inkomsten zal ontvangen. Hoewel dit aanmerkelijk minder is dan de in voorgaande jaren genoemde € 624.000 is het toch een aanzienlijk bedrag. Gezien een overgangsmaatregel van vier jaar en de verbeterde financiële huishouding verwachten we de gevolgen in de begrotingen op te kunnen vangen.

Begroting 2020 en meerjarenraming

Baten

Rijksbijdragen OCW

- **Personele en materiële lumpsum**
Uitgangspunt voor de berekening van de personele lumpsum is de door de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap op 2 juli 2019 vastgestelde gemiddelde personeelslast per 1 januari 2020. In onze berekeningen hebben wij de vastgestelde gemiddelde personeelslast (GPL) per 1 januari 2020 opgehoogd uit de loonruimte 2020 met een percentage van 2,5%. In 2019 heeft er in tegenstelling tot de laatste jaren voor de materiële lumpsum geen prijsbijstelling plaatsgevonden (2018 was 1,59%). Om die reden is er ook geen prijsbijstelling voor 2020 opgenomen.
- **Doelsubsidies - Technieksubsidie**
In de (meerjaren)begroting(en) zijn geen baten uit Technieksubsidie (Sterk Techniekonderwijs) opgenomen. Daar staat tegenover dat er ook geen kosten zijn opgenomen. De aanvang van de project start officieel op 1 januari 2020. Op het moment van begroten waren de kosten in 2020 nog niet helemaal duidelijk.
- **Doorbetalingen rijksbijdrage samenwerkingsverband**
De opbrengsten voor het zorgbudget zijn overgenomen uit de conceptbegroting 2020 van het Reformatorisch Samenwerkingsverband RefSVO.

De overige baten

De overige baten zijn alleen opgenomen indien daar voldoende zekerheid over bestond.

Lasten

Personele lasten

In de loonruimte is rekening gehouden met een loonstijging over het hele jaar van 3%. Er is, zoals al aangegeven, nog geen nieuwe cao. Hoe hoog de loonsverhoging wordt en wanneer deze ingaat en of er een eenmalige uitkering komt, is niet bekend. In de begroting is per saldo rekening gehouden met 2,5% loonsverhoging per 1 januari 2020 en een nabetaaling van 0,5%.

Uitgangspunten voor de begroting en meerjarenbegroting zijn: de werkelijke personeelsformatie per eind september 2019, de actuele leerlingenprognose en op basis daarvan een reële inschatting van de formatie per 1 augustus 2020. Volgens de prognose stijgt het aantal leerlingen per 1 augustus 2020 met 74 leerlingen. In de begroting van 2020 is een uitbreiding van het aantal klassen per 1 augustus 2020 met twee klassen voorzien.

Afschrijvingen

De afschrijvingslasten stijgen per saldo met € 62.000. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de afschrijvingslasten op zonnepanelen en boeken. Onder afschrijvingskosten gebouwen is een bedrag opgenomen van € 267.000 inzake afschrijvingskosten van de eigen bijdrage aan de vernieuwbouw te Gouda. In 2019 is de bestemmingsreserve huisvesting Gouda opgehoogd van € 3.700.000 naar € 4.000.000. De afschrijvingskosten van de vernieuwbouw worden bij het opmaken van de jaarrekening in mindering gebracht van de bestemmingsreserve huisvesting Gouda.

De investeringsbegroting is € 2.035.000 en is daarmee vrijwel gelijk aan die van 2019. De verdeling is als volgt.

- Inventaris € 790.000, waaronder zonnepanelen in Gouda € 332.000.
- ICT € 805.000
- Boeken € 440.000.

Huisvestingslasten

De huisvestingslasten stijgen met per saldo met € 40.000.

- **Onderhoud gebouwen**
De onderhoudskosten worden normaliter uit de meerjaren onderhoudsplanning genomen. Tot op heden werden de onderhoudsplannen extern opgesteld en bijgehouden. Met de indiensttreding van een Hoofd Technische Dienst en mede door het contract met Van Dorp als totaalinstallateur hebben wij de meerjaren onderhoudsplannen in eigen beheer genomen. Daartoe is het programma O-prognose aangeschaft. Zowel de data van het bouwadviesbureau als van Van Dorp is inmiddels in dit programma ingelezen. Op het moment van begroten werd alle ingelezen data gecontroleerd; dit onder meer om dubblures te voorkomen. Om die reden zijn zowel de kosten van het jaarlijkse onderhoud als van de dotaties aan de onderhoudsvoorziening ingeschat.

- Hogere heffingen
De WOZ stijgt na oplevering vernieuwbouw met € 50.000 nog verder, daar staat tegenover dat de bijdrage van gemeenten met vrijwel hetzelfde bedrag stijgt.

Overige instellingslasten

Per saldo stijgt deze post met € 233.000.

De grootste verschillen (> € 25.000) zijn:

- Advieskosten € 40.000. Onder advieskosten zijn extra advieskosten inzake onderzoek Havo-top in Leiden en advieskosten inzake onderzoek naar een mogelijke samenwerking Wartburg College met Driestar College opgenomen.
- Overige algemene kosten dalen met € 44.000; dit omdat er in 2019 onder meer een bedrag van € 40.000 voor viering van het 75-jarig jubileum was opgenomen.
- Lesmaterialen t.b.v. secties stijgt met € 43.000.
- Lesmaterialen t.l.v. het boekenfonds stijgt met € 82.000. Een besparingsthema in 2019 was het terugdringen van het gebruik van werkboeken en inloglicenties. Het bedrag van inzet als besparing in 2019 bedroeg € 150.000. Dit bedrag is in de begroting van 2019 opgenomen, de besparing is maar ten dele gerealiseerd. Ook door de aanschaf van licenties Stapp-methode (een nieuwe leerlijn voor mediawijsheid) nemen de kosten vanaf 2020 met ca. € 23.000 per jaar weer toe.
- Kosten onderwijskundige dienstverlening stijgen met € 27.000, dit wordt voornamelijk veroorzaakt door kosten als gevolg van diensten door derden inzake Lenteschool. Hiertegenover staan extra baten, deze baten zijn opgenomen onder "Niet-geoordeelde subsidies".
- ICT-kosten dalen met € 97.000. In 2020 zijn geen bijzondere projecten gepland, verder is deze post minder conservatief begroot.
- Kosten Excursies stijgen met € 68.000. De baten stijgen met bijna hetzelfde bedrag.

RISICOMANAGEMENT

Rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem

Vanuit onze risicoanalyse doen we - uitgaande van de strategische doelen en daarop gebaseerde financiële uitgangspunten - een uitspraak over de hoogte van het benodigde weerstandsvermogen. De benodigde financiële buffer is bepaald op basis van een in 2019 geactualiseerde risicoanalyse.

Risico's met de grootste impact zijn:

- bedreiging identiteit van binnenuit
- te hoog ziekteverzuim
- afname leerlingenaantallen
- grillig overheidsbeleid met betrekking tot subsidies
- wijzigingen in de cao
- de zorgvraag en de verplichting tot het verlenen van zorg nemen toe.
- veiligheid
- geringe kostenflexibiliteit
- voldoen aan wet- en regelgeving

Het college van bestuur heeft op basis van de risicoanalyse het gewenste zekerheidsniveau vastgesteld op 95%. Jaarlijks wordt per risico gekeken of voor de inschatting van de "kans" en de "impact" herziening nodig is. Ook wordt besproken of risico's moeten worden toegevoegd en verwijderd kunnen worden. De beheersmaatregelen voor de risico's zijn opgenomen in de plan- en controlcyclus en worden periodiek besproken.

Het goed functioneren van de plan- & controlcyclus is de belangrijkste beheersingsmaatregel in ons risicomangement. De prestatie-indicatoren maken onderdeel uit van de managementinformatie. Er is een plan- en control jaarplan: elke prestatie- of risico-indicator wordt een of meerdere keren per jaar besproken in de verantwoordings- c.q. monitoringsgesprekken. Er is een gestructureerde verantwoordings- c.q. monitoringsgesprekkencyclus. Planning & control en het weerstandsvermogen zijn tot op zekere hoogte te beschouwen als communicerende vaten: hoe beter de plan en control, hoe lager het weerstandsvermogen kan zijn, omdat de kans dat de gesignaleerde risico's daadwerkelijk tot financiële nadelen leiden dan geringer is. Het actuele weerstandsvermogen en het geprognosticeerde

weerstandsvermogen - gebaseerd op de meerjarenbegroting - maken onderdeel uit van de managementinformatie.

RISICOPARAGRAAF

In deze risicoparagraaf vestigen we de aandacht op enkele in het financieel beleidsplan opgenomen risico's.

Personele lasten

De huidige cao liep per 1 oktober 2019 af. Cao-partijen hebben gezamenlijk geconstateerd dat de broodnodige investeringen op Prinsjesdag zijn uitgebleven en spreken daarover hun teleurstelling uit. Sociale partners constateren daarmee dat er een grote druk ligt op de cao-onderhandelingen.

De vakbonden en de cao-delegatie van de VO-raad schoven op 18 september 2019 voor het eerst aan tafel om inhoudelijk te onderhandelen over een nieuwe CAO VO. Op 2 juli 2019 was er al een eerste formele bijeenkomst waar de beide partijen hun inzet voor de nieuwe cao kenbaar maakten en toelichtten. Omdat er in 2019 geen nieuwe cao is gekomen, is de kans groot dat er tussen de cao-partijen een loonafpraak over 2019 wordt gemaakt, die pas in 2020 tot uitbetaling zal komen. In de begroting van 2020 is hiervoor 0.5% voor opgenomen. Het is niet ondenkbeeldig dat dit percentage te laag is.

Vorig jaar schreven wij in deze paragraaf dat er naar gestreefd zou worden om per 1 augustus 2019 van 26 naar 24 uren over te gaan. Per genoemde datum is in het takenpakket van de leraar 50 uur op jaarbasis vrijgespeeld om deze uren in te zetten als ontwikkeltijd. Vanaf september 2018 zijn er activiteiten ontwikkeld om per 1 augustus 2020 anders om te gaan met de onderwijstijd. Per sector/locatie is nagedacht over dit onderwerp en is er een Plan van Aanpak opgesteld onder de noemer "Prepared for life" (Pfl). Voor verdere toelichting zie ook de Strategische Beleidsthema's en -doelen in de koersnota van het college van bestuur. In de koersnota is verder aangegeven dat er voor het mentoraat totaal € 70.000 wordt vrijgemaakt. Genoemd bedrag is in de personeelskostenbegroting, onderverdeeld naar sector/locatie, opgenomen.

Verder is afgesproken dat deze grote uitdaging budgetneutraal uitgevoerd dient te worden. Het kabinet heeft ondanks een oproep van de VO-raad om extra te investeren in het onderwijs, er in de begroting van OCW van 2019 geen extra middelen voor deze transitie zijn vrijgemaakt.

Verder is er nog een risico dat de lesvraag per jaar door een ongunstige splitsingsfactor af kan wijken van de begroting en meerjarenbegroting, zodat de personele lasten stijgen. Iedere klas extra klas kost ongeveer circa € 80.000.

Onzekere overheidsfinanciering

Algemeen

De ontwikkeling van de totale overheidsfinanciën blijft een onzekerheidsfactor voor het meerjarenperspectief. In de rijksbegroting 2020 zijn geen extra middelen beschikbaar gesteld voor het Voorgezet Onderwijs. Sinds enkele jaren is er een toename van niet-structurele subsidies. Dit betekent dat hier ook geen structurele kosten tegenover mogen staan. Het wegvallen van subsidies moet leiden tot het wegvallen van hieraan gelieerde kosten. Toch kan het wegvallen van deze subsidiestromen leiden tot een negatief effect op het resultaat. Het streven is een dekkende exploitatie op basis van de structurele bekostiging.

Sociale partners en kabinet sluiten convenant over extra investeringen in het funderend onderwijs

Vrijdag 1 november hebben sociale partners een convenant gesloten met het kabinet over de aanpak van het personeelstekort en de werkdruk in het funderend onderwijs. Het kabinet investeert 460 miljoen euro extra in het primair en voortgezet onderwijs. Dit is voor de korte termijn een belangrijke stap vooruit. Hiermee kunnen we werken aan de aanpak van het personeelstekort en de hoge werkdruk. Voor het overgrote deel gaat het om een incidentele investering voor 2020 en 2021. Voor de jaren daarna blijven structurele investeringen noodzakelijk. In een brief aan de Tweede Kamer hebben de sociale partners aan de Kamerleden gevraagd zich bij motie uit te spreken om de huidige incidentele investeringen in een volgende kabinetsperiode structureel te maken. Tot op heden zonder succes.

Voor het voortgezet onderwijs is volgens het convenant € 150 mln. extra geld beschikbaar gesteld. Dit geld is in 2019 via een bedrag per leerling uitgekeerd ten behoeve voor besteding in 2020 en 2021. Het geld kan worden uitgegeven aan bijvoorbeeld meer ontwikkeltijd, werkdrukverlichting, begeleiding van startende leerkrachten, begeleiding van zij-instromers, onderwijsinnovatie of maatregelen

arbeidsmarktvragestukken. In het voortgezet onderwijs vindt de wijze van besteding met actieve betrokkenheid van het onderwijzend personeel plaats.

In de begroting 2020 is dit geld om de volgende redenen niet opgenomen:

- Niet zeker was of het geld in 2020/2021 verantwoord mag worden;
- Intern dient het gesprek opgestart te worden hoe dit niet structurele geld besteedt gaat worden. Zaken die in het begrotingsproces niet konden worden gehonoreerd, kunnen nu mogelijk alsnog worden goedgekeurd vanuit deze extra gelden;
- De bekendmaking kwam nadat het begrotingsproces al was afgerond.

Eerst pas op 30 januari 2020 werd bekend hoe de gelden uit het 1 november akkoord in de jaarrekening dient te worden verantwoord. Eerder is al aangegeven dat het Driestar College er voor gekozen heeft om een bestemmingsreserve te vormen. De inzet van de gelden vindt plaats in de schooljaren 2020/2021 en 2021/2022. Omdat de gelden niet structureel zijn vormen deze gelden een reëel risico, immers toegekende taakuren dienen na twee jaar weer te worden teruggedraaid. Nieuwe aanstellingen dienen na twee jaar weer af te vloeien.

Technieksubsidie

Het ministerie van OCW heeft op 12 september 2018 de regeling 'Sterk Techniekonderwijs 2020-2023' gepubliceerd. Vmbo-scholen in de regio Gouda hebben gezamenlijk onder deskundige leiding een regiovisie ontwikkeld, een activiteitenplan gemaakt en een meerjaren kostenbegroting opgesteld. Op 1 juli 2019 heeft het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de aangevraagde subsidie over de periode 1 januari 2020 t/m 31 december 2023 toegekend. In de toekenning is een subsidiebedrag opgenomen voor alle deelnemers van € 4.165.000. De subsidie wordt als voorschot per jaar verleend. Het Driestar College is als penvoerder van dit project verantwoordelijk voor de verplichtingen die uit hoofde van wet- en regelgeving van toepassing zijn. De financiële verantwoording van de subsidie geschiedt in de jaarverslaggeving, overeenkomstig, de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Niet bestede middelen worden teruggevorderd. Het Driestar College is ook verantwoordelijk voor de eventuele gevolgen bij niet naleving.

Leerlingenprognose

In de meerjarenbegroting is uitgegaan van aannames uit de leerlingenprognose. De prognose is op basis van nieuwe instroom en doorstroom per 1 augustus 2019. De verwachte nieuwe instroom voor komende jaren is in september jl. geactualiseerd. Het Driestar College maakt gebruik van instroomgegevens van leerlingen van de basisscholen die afkomstig zijn uit de open onderwijsdata van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) van het ministerie van OCW. De instroom percentages worden bepaald door een gemiddelde te nemen van de instroom van de laatste drie jaar. De lagere instroom, van de afgelopen jaren dan geprognosticeerd, is dus in het instroompercentage per basisschool verwerkt.

Vereenvoudiging bekostiging

Nadat de conceptbegroting intern alle geledingen had doorlopen en reeds naar de auditcommissie was verzonden, werden wij op donderdag 28 november jl. verrast met het nieuws dat het wetsvoorstel 'Vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs' door minister Slob naar de tweede kamer is gestuurd. Gelijktijdig is er een informatietool beschikbaar gesteld met voorlopige bedragen per leerling en (hoofd)vestiging. Uit een eerste berekening blijkt dat het Driestar College per saldo **€ 348.000** in bekostiging er op achteruit gaat. Er is een overgangsregeling van 4 jaar. Streefdatum van invoering is 2021.

In de meerjarenbegroting 2021 t/m 2023 is, omdat op het moment van opstellen van de (meerjaren)begroting nog niets bekend was, met de vereenvoudigde bekostiging geen rekening gehouden.

Levensfasebewust personeelsbeleid (LBP)

LPB kent de werknemer een eigen budget ter waarde van 50 uur toe, dat op verschillende manieren kan worden ingezet. Deze 50 uur kan jaarlijks als taakverlichting worden ingezet, maar kan ook gespaard worden, waarna deze uren opgenomen kunnen worden. Bij de optie 'sparen' gold eerst een maximale termijn van 4 jaar, die in de cao-VO per 1 juli 2016 is losgelaten. Wel geldt dat het verlofsaldo aan het einde van het kalenderjaar niet hoger mag zijn dan 1.843 uur. Het mag duidelijk zijn dat dergelijke hoge saldi niet wenselijk zijn. Daarom is afgesproken dat regelmatige inzet van deze uren als lesvrije dagen, aanvullend ouderschapsverlof en extra studieverlof onderdeel zijn van het functioneringsgesprek. Handvat daarbij is het verlofreglement, dat is opgesteld om de opname van verlofuren te reguleren en beheersbaar te maken.

Kosten zorg en passend onderwijs

Intern

Per 1 augustus 2017 is het aantal leerlingen in Traject gedaald van 94 naar 60 leerlingen. Vanaf 1 augustus 2018 nam het aantal zorgleerlingen weer toe naar 68 en per 1 augustus 2019 naar 70 leerlingen. In verband met deze stijging is de formatie van het aantal klassen gestegen van 6 naar 7 klassen. Daarnaast is er een TOP's klas en een integratieklas.

De interne zorgkosten worden vanaf het jaar 2018 volledig gedekt door baten uit het Samenwerkingsverband.

Extern

De verwijzingen naar het voortgezet speciaal onderwijs (VSO) zijn als gevolg van toenemende zorgcomplexiteit gestegen van 10 op 1 augustus 2017 via 22 naar 28 leerlingen. Inmiddels heeft er een lichte daling plaatsgevonden naar 25 leerlingen. De kosten ad € 275.000 (€ 11.000 per leerling) van dit laatste aantal is in de begroting 2020 van het RefSVO verwerkt. Het streven is er op gericht om zorgleerlingen zo lang als mogelijk is in huis te houden.

Huisvesting

In 2017 en 2018 was op grond van besprekingen met de gemeente Gouda en de gemeente Krimpenerwaard duidelijk geworden dat deze gemeenten binnen nu en 15 jaar investeringen denken te doen in onze schoolgebouwen.

Lekkerkerk

Binnen de gemeente Krimpenerwaard hebben de besprekingen in april van 2018 geleid tot het tekenen van een convenant integraal huisvestingsplan onderwijshuisvesting (IHP). Het IHP is in de gemeenteraadsvergadering van 11 december 2018 door de raad van de Krimpenerwaard vastgesteld. In de Krimpenerwaard is een aanvang gemaakt met het ten uitvoer brengen van de plannen. Het oudste gedeelte van het gebouw in Lekkerkerk staat gepland om over ca. 10 jaar aan te pakken. Er is een voorlopige eigen bijdrage berekend van ca. € 200.000 (o.b.v. bouwtarieven 2017).

Gezien de ontwikkelingen met betrekking tot de locatie Lekkerkerk is naar verwachting een renovatie niet meer aan de orde.

Gouda

Binnen de gemeente Gouda hebben de bespreking geleid tot een intentieverklaring. Op 16 april 2019 heeft de ondertekening plaatsgevonden. Naar verwachting wordt er eerst pas in de eerste helft van 2020 een raadsbesluit over de eerste tranche (nieuwbouw en renovatie in de eerste 5 jaar) van het IHP genomen. Volgens het concept IHP staat gebouw Alfa in de tweede tranche (5 tot 10 jaar, met nadruk op eerder 10 dan 5 jaar) en gebouw Bèta in de derde tranche (10 tot 15 jaar, met nadruk op eerder 15 dan 10 jaar) voor nieuwbouw/renovatie gepland. Er is geen duidelijkheid over de eigen bijdrage aan deze projecten, er wordt gedacht aan 10%. Dit percentage is echter omstreden.

Er is nog geen aanvang gemaakt met het treffen van een voorziening om toekomstige eigen bijdragen aan bouwkosten/renovatiekosten van wellicht meer dan € 2 mln. te kunnen financieren.

In de update van de MJOP is rekening gehouden met vervangingsinvesteringen in huisvesting en zijn de in de komende jaren te verwachte uitgaven in grootonderhoud bijgesteld.

Claim CEC

Claim curator CEC

De uitkomst van de procedure laat zich op voorhand niet voorspellen. Op basis van hetgeen thans bekend is en hetgeen thans aan stellingen tussen partijen is uitgewisseld is het boekhoudkundig correct een voorziening ter dekking van het risico in deze procedure van € 710.000 op te nemen. Deze voorziening is opgenomen in de balans.

Indicatoren Inspectie van het Onderwijs

De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op de financiële continuïteit van onderwijsinstellingen. Dit toezicht vindt risicogericht plaats. Bij de analyse gebruikt de Inspectie een set kengetallen. Om te weten bij welke besturen zich financiële risico's kunnen voordoen, hanteert de Inspectie zogeheten signaleringswaarden. Deze signaleringswaarden zijn geen harde financiële normen of streefwaarden, maar indicaties dat er financiële problemen zouden kunnen zijn. De signaleringswaarden geven dus slechts aan naar welke besturen de Inspectie kijkt en daarmee vormen zij een startpunt voor nadere analyses. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling van de Inspectie om de signaleringswaarden dwingend voor te schrijven aan onderwijsinstellingen of deze te gebruiken als maatstaven voor een gezonde financiële positie.

Deze indicatoren zijn opgenomen in tabel 1.

Tabel 1 - Indicatoren onderwijsinspectie

Ratio	Definitie	Signaleringswaarde Inspectie
Solvabiliteit 2	Eigen vermogen (inclusief voorzieningen) gedeeld door het totaal vermogen. Er zijn twee ratio's voor de solvabiliteit. De overheid hanteert echter één ratio, nummer 2. Dit is de ratio waarbij de voorzieningen opgeteld worden bij het eigen vermogen.	< 0.30
De liquiditeit (current ratio)	Vlottende activa gedeeld door de kortlopende schulden.	< 0.75
Huisvestingsratio	Huisvestingslasten + afschrijvingen gebouwen en terreinen gedeeld door totale lasten.	> 0.10
Weerstandvermogen	Eigen vermogen gedeeld door de totale baten (incl. rentebaten) uit de bedrijfsvoering.	< 5.0
Rentabiliteit	Resultaat gewone bedrijfsvoering gedeeld door de totale baten uit gewone bedrijfsvoering.	3-jarig < 0 2-jarig < -0,05 1-jarig < -0,10

Kengetallen

De ontwikkeling van de financiële kengetallen is als volgt.

Tabel 2

Kengetallen		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Solvabiliteit 2	Driestar College	0,80	0,77	0,79	0,81	0,79	0,80	0,79
	Landelijk (t/m 2018)	0,63	0,64	0,64				
Liquiditeit (current ratio)	Driestar College	2,85	2,55	2,91	3,23	2,72	2,87	2,84
	Landelijk (t/m 2018)	1,95	2,10	2,15				
Huisvestingsratio	Driestar College	6,3%	6,2%	7,2%	8,6%	6,9%	6,9%	7,0%
	Landelijk (t/m 2018)	-	6,5%	7,1%				
Weerstandvermogen	Driestar College	26,3	25,3	26,7	28,2	28,1	28,3	28,2
	Landelijk (t/m 2018)	25,1	25,5	25,8				
Rentabiliteit	Driestar College	0,1%	-0,7%	2,4%	2,9%	-0,9%	0,7%	-0,4%
	Landelijk (t/m 2018)	0,0%	0,7%	0,9%				

Toelichting op de kengetallen

Solvabiliteit 2 - (Eigen vermogen + Voorzieningen) / Totaal passiva

De solvabiliteit 2 geeft aan welk deel van de bezittingen (activa) zijn gefinancierd met eigen vermogen. De ratio ligt met 0.81 ruim boven de norm van 0.30.

Liquiditeitspositie (current ratio) - Vlottende activa / Kortlopende schulden

De liquiditeitsratio geeft aan in welke mate de instelling op korte termijn aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. De current ratio is geen primaire stuurvariabele, maar speelt in het geheel van het financiële beleid wel een rol. Een te hoge current ratio wijst op een te hoge stand van de liquide middelen, waardoor deze onvoldoende renderend zijn. De norm is minimaal 0.75. Het Driestar College zit met 3.23 voor 2019 ruim boven de bovengrens van 1.5.

Ten gevolge van verwachte hoge uitgaven aan uitvoering van het meerjaren onderhoudsplan in 2020 zakt de ratio vanaf 2020 terug tot onder de 3.0. In geval van extra onverwachte uitgaven, onder andere ten gevolge van het coronavirus, zal er dan nog steeds geen sprake zijn van liquiditeitsproblemen. Al onze liquide middelen zijn op korte termijn beschikbaar.

Huisvestingsratio - Huisvestingskosten (incl. afschrijving gebouwen) / totale lasten

Voor goed onderwijs is goede huisvesting nodig. Hoewel de kosten voor die huisvesting in het onderwijs slechts een klein deel van de totale kosten vormen, hebben recente casussen laten zien dat de gevolgen van financiële risico's die met huisvesting samenhangen, groot kunnen zijn. Om die reden heeft de

Inspectie, in opdracht van de minister van OCW, een onderzoek uitgevoerd naar huisvesting en de financiering daarvan bij bekostigde onderwijsinstellingen in de sectoren mbo, hbo en wo.

Met ingang van 2016 maakt de Inspectie voor haar financiële toezicht gebruik van de huisvestingsratio en is de ratio van de kapitalisatiefactor komen te vervallen. De signaleringswaarde is groter dan 10%. Het Driestar College zit met een uitkomst van 8.6% (2018: 7.2%) op de signaleringsgrens. Als gevolg van een hogere dotatie aan de voorziening grootonderhoud is dit kengetal aanmerkelijk gestegen. In de meerjarenbegroting zit het Driestar College met ca. 7% weer ruim beneden de norm.

Weerstandsvermogen - Eigen vermogen / Totale baten + Rentebaten

Voor de bepaling van ons weerstandsvermogen gebruiken we de jaarlijks bijgestelde risicoanalyse. Het weerstandsvermogen is de belangrijkste indicator voor het weergeven van de financiële reservepositie. Bij een financiële calamiteit dient het weerstandsvermogen als buffer. Het geeft het vermogen weer om ook in ongunstige tijden de activiteiten te kunnen voortzetten en geeft zodoende een indicatie van de continuïteit van het Driestar College bij onvoorziene gebeurtenissen. Mede dankzij de vorming van eigen vermogen in het verleden, waaronder ook het resultaat 2018, is het weerstandsvermogen goed op peil. De ratio is gestegen ten gevolge van het toevoegen van het resultaat aan de algemene reserve met 1.5 tot 28.2.

Het benodigde weerstandsvermogen, op basis van de meest recente risicoanalyse is € 4.728.000, bij het gewenste zekerheidsniveau van 95%.

Het eigen vermogen na aftrek van de bestemmingsreserve en het noodzakelijke weerstandsvermogen bedraagt € 1.476.000.

Voor het realiseren van onze strategische koers en voor versterking van ons onderwijs wordt dit geld in de meerjarenbegroting planmatig ingezet.

Eigen vermogen	€ 6.204
Weerstandsvermogen	€ 4.728
Verschil	€ 1.476

Rentabiliteit - (Resultaat / Totale baten + Rentebaten)* 100%

De rentabiliteitsratio drukt de winstgevendheid uit en dient tussen de 0.0 en 0.5% te liggen. Om het gewenste weerstandsvermogen in stand te houden dienen er positieve rendementen te worden behaald. In principe geldt een structurele doelstelling voor de rentabiliteit van > 0. Met een uitkomst van 2.9% (2018: was 2.4.%) voldoet het Driestar College voor 2019 niet aan deze doelstelling. De hoge uitkomst voor 2019 is veroorzaakt door de in de toelichting op de realisatie genoemde afwijkingen t.o.v. de begroting van 2019. Enerzijds meer baten uit bijdragen OCW (waaronder € 614.000 eenmalige uitkering in het kader van het 1 november akkoord tussen kabinet en sociale partners) en anderzijds wordt het exploitatieresultaat gedrukt door noodzakelijke dotaties aan de voorzieningen.

Het percentage is voor 2020 en 2022 licht negatief en voor 2022 licht positief. De Inspectie is van oordeel dat financiële continuïteit wordt bereikt indien het bestuur baten en lasten met elkaar in evenwicht houdt ("rentabiliteit ligt drie jaar boven nul"). Dit geeft aan dat het van belang is om structureel te streven naar een licht positieve exploitatie. Vanwege positieve resultaten in 2018 en 2019 zijn bij de formatie per 1 augustus de klassen iets minder groot gemaakt. Verder zijn er werkdruk verlichtende maatregelen genomen en is minder conservatief begroot. Zoals gebruikelijk zijn de ontwikkelingen in 2019, zoals personeelsverloop, in de begroting en de meerjarenbegroting verwerkt. Bij een afnemend aantal leerlingen per 1 augustus heeft dit geresulteerd dit in een licht negatieve begroting voor 2020.

Tabel 1 - Personele bezetting in FTE en aantal leerlingen

PERSONELEBEZETTINGEN LEERLINGENAANTALLEN					
Personele bezetting in fte	Jaarrekening	Jaarrekening	Begroting	Meerjarenbegroting	
	2018	2019	2020	2021	2022
Management/Directie	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
Onderwijzend personeel	266,4	261,6	265,9	266,8	266,1
Overige medewerkers	68,2	69,3	70,3	70,3	70,3
Totaal	342,6	338,9	344,2	345,1	344,4
Leerlingenaantallen	3.990	3.962	3.879	3.954	3.914

Personele bezetting

In de begroting van 2019 was uitgegaan van een personeelsbestand van 339.6 fte. Als gevolg van het niet in kunnen vullen van vacatures en het inlenen van uitzendkrachten (die in deze statistiek niet

meetellen) blijft het gerealiseerde aantal fte's iets achter bij het begrote aantal; dit ondanks de uitbreiding van het aantal klassen per 1 augustus 2019. In de begroting voor 2020 is rekening gehouden met meer formatie dan in de begroting van 2019 (2020: 344.2 fte, 2019: 336.9 fte). Per 1 augustus 2020 zullen er weer twee klassen meer worden geformeerd. Ook voor werkdruk verlichtende maatregelen vindt uitbreiding van het personeelsbestand plaats.

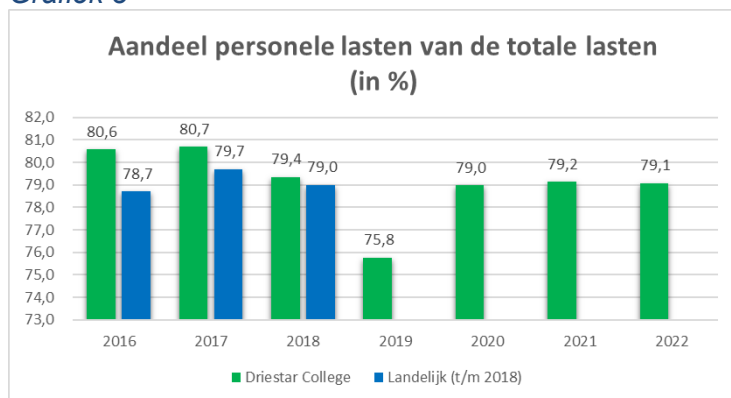
Leerlingenprognoses

Het aantal leerlingen in het schooljaar 2018/2019 bedroeg 3.962. Per 1 oktober 2019 (peildatum bekostiging 2020) bezoeken 3.879 leerlingen het Driestar College. Als gevolg van lagere instroomcijfers in 2018 en 2019 geeft de prognose voor de komende jaren iets lagere aantallen leerlingen weer dan een jaar daarvoor.

Personele lasten/totale lasten

Een randvoorwaarde voor kwalitatief goed onderwijs is een evenwichtige verhouding tussen personeelskosten en totale kosten. Die verhouding is opgenomen in Grafiek 3. De verhouding personele lasten/totale lasten is in 2019 ten opzichte van de uitkomst 2018 gedaald van 79.4% naar 75.8% van de totale lasten. Deze daling is toe te schrijven aan de daling van de loonkosten (zie analyse resultaat) en de stijging van de materiële kosten. De gemiddelde salariskosten bedragen in 2019 € 77.856 per fte (2018: € 76.716) en komen daarmee € 1.140 (2018: € 2.254) per fte hoger uit. Deze stijging is enerzijds het gevolg van de gestegen cao-lonen en pensioenpremies, anderzijds dalen de gemiddelde personeelslasten als gevolg van (natuurlijk) verloop van het personeel.

Grafiek 3

TREASURY

Binnen onze school heeft treasury primair als doel het beheeren van financiële risico's en secundair het reduceren van financieringskosten. Ons treasurystatuut voldoet aan de regeling 'beleggen en belenen voor onderwijs en onderzoek' van het ministerie van OCW. Bij de Rabobank zijn faciliteiten om gelden in deposito of op een spaarrekening te plaatsen. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om conform de richtlijnen van ons treasurystatuut te beleggen in effecten.

Binnen de kaders van het treasurystatuut zijn liquide middelen uitgezet op spaarrekeningen bij de Rabobank.

In het begrotingsjaar worden geen liquiditeitsproblemen verwacht.

VOORUITBLIK 2020

Formatieplan 2020/2021

Het formatieplan 2020/2021 en de cao voor het personeel in het voortgezet onderwijs zijn de basis voor de daarmee samenhangende kosten en zodoende de ingrediënten voor de loonkosten van de begroting voor 2021. In het taakbeleid per 1 augustus 2020 worden maatregelen verwerkt in het kader van de inzet van de convenantgelden van 1 november 2019 en worden ook de toegekende uren in het kader van werkdruk verlichtende maatregelen (m.n. het mentoraat) uit de koersnota verwerkt.

Vanaf september 2018 zijn er activiteiten ontwikkeld om per 1 augustus 2020 anders om te gaan met de onderwijstijd. Per sector/locatie is nagedacht over dit onderwerp en is er een Plan van Aanpak opgesteld onder de noemer "Prepared for life" (Pfl). Afsproken is dat deze grote uitdaging budgetneutraal

uitgevoerd dient te worden. Het kabinet heeft, ondanks een oproep van de VO-raad om structureel extra te investeren in het onderwijs, in de begroting van OCW van 2020 geen extra middelen voor deze transitie zijn vrijgemaakt.

In de begroting zijn ten gevolge van de verwachte toename van het aantal leerlingen twee reguliere klassen opgenomen.

De financiële vertaling van het formatieplan zal dit jaar, meer nog dan in andere jaren, op de voet gevolgd worden.

Huisvestingsbeleid

Meerjarenonderhoudsplan (MJOP)

Uit de Europese aanbesteding voor onderhoud aan de E&W-installaties en overige installaties is Van Dorp Installaties B.V. uit Zoetermeer als beste uit de bus gekomen. Op 6 februari 2019 is de overeenkomst getekend. In 2019 heeft er door Van Dorp B.V. een nulmeting plaatsgevonden. De uitkomsten van Van Dorp zijn in de MJOP van Van Dorp verwerkt.

In 2019 is de het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) in eigen beheer opgenomen. Zowel de externe als de gegevens van Van Dorp zijn in de MJOP in eigen beheer verwerkt. Met het in eigen beheer nemen heeft er een actualisatie van het MJOP plaatsgevonden, doublures zijn geëlimineerd. Verder zijn wensen van directeuren, wettelijke en/of Arbo verplichte componenten toegevoegd.

Voor de toegevoegde componenten is in voorgaande jaren niet gedoteerd. Ook is gebleken dat de actualisatie van met name de installaties aanmerkelijk meer onderhoudskosten in de komende jaren zal vragen. Verder zal ook het verduurzamen van de gebouwen veel kosten met zich mee brengen.

De MJOP is eerst pas in januari 2020 tot stand gekomen en is nog in beweging. In 2020 zal de totale MJOP beoordeeld en vastgesteld worden. Op dit moment is nog niet duidelijk wat het financiële effect is van de aanpassingen. Zodra we dat inzicht hebben zal ons huidige begrotingsbeleid ten aanzien van de onderhoudskosten kritisch worden beoordeeld in relatie tot een verantwoord uitgavenpatroon. In de toekomst wordt de MJOP eenmaal per jaar, voor of rond het begrotingsproces ge-updatet, zodat we goed de vinger aan de pols houden en de kosten beheersbaar blijven.

In 2020 verwachten we te voldoen aan de gewijzigde richtlijnen voor de jaarverslaggeving. De verwachting is dat deze wijziging een extra dotatie in 2020 tot gevolg heeft.

Driestar College		Pag.
	Kerncijfers	1
B	Jaarrekening	
B1	Balans per 31 december 2019	2
B2	Staat van baten en lasten 2019	3
B3	Kasstroomoverzicht 2019	4
B4	Algemeen	5
B5	Grondslagen voor de jaarrekening	5 t/m 8
B6	Toelichting op de onderscheiden posten van de balans	9 t/m 15
B7	Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten	16 t/m 20
C2	Voorstel bestemming van het exploitatiesaldo	20
B9	Honoraria van de accountant	21
4.1	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen	22 t/m 23
C	Overige gegevens	
C1	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	24 t/m 28
E	Verbonden partijen	29
D	Bijlagen	
D1	Gegevens over de rechtspersoon	30

Kerncijfers 2019								gem. sector VO4 2018
KERNCIJFERS	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	

Financiële positie								
Totale baten x 1000	32.847	31.987	33.015	33.383	33.639	35.030	36.963	
Totale lasten x 1000	32.800	32.742	32.616	33.363	33.888	34.177	35.897	
Exploitatieresultaat x 1000	46	-755	399	20	-249	853	1.066	
Eigen vermogen x 1000	9.102	8.347	8.746	8.766	8.517	9.370	10.436	
Totaal vermogen x 1000	15.503	15.287	16.501	16.165	17.253	18.432	20.655	
Liquiditeit (current ratio)	3,11	3,04	3,02	2,85	2,55	2,91	3,23	2,15
Liquiditeit (quick ratio)	3,11	3,04	3,02	2,85	2,55	2,91	3,23	2,14
Solvabiliteit 1 (excl. voorzieningen)	0,59	0,55	0,53	0,54	0,49	0,51	0,51	0,48
Solvabiliteit 2 (incl. voorzieningen)	0,76	0,75	0,75	0,80	0,77	0,79	0,81	0,64
Rentabiliteit gewone bedrijfsvoering	0,14	-2,36	1,21	0,06	-0,74	2,43	2,88	0,9
Weerstandsvermogen (EV / baten)	27,7	26,1	26,5	26,3	25,3	26,7	28,2	25,8
Weerstandsvermogen (EV / baten) -/- MVA	16,1	13,5	14,4	5,8	4,4	6,7	6,7	5,0
Kapitalisatiefactor	44,5	44,7	47,0	44,7	47,7	43,2	44,0	41,1
Beleggingen (t.o.v. EV)	30,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1
Rijksbijdragen/totale baten	93,3	94,6	95,2	95,9	95,7	95,9	96,0	94,1
Personele lasten / totale lasten	78,6	79,3	80,0	80,6	80,7	79,4	75,8	79,0
Huisvestingsratio	7,5	6,5	7,0	6,3	6,2	7,2	8,6	7,1
Totale lasten per leerling	8.045	8.096	8.043	8.252	8.562	8.566	9060	
Personele lasten per leerling	6.321	6.424	6.438	6.650	6.910	6.797	6.864	
Onderwijsgevend personeel per leerling								
Materiële lasten per leerling	1.725	1.673	1.605	1.602	1.652	1.768	2196	

Aantal leerlingen							
Gouda	2982	2994	3024	3008	2993	3012	3020
Lekkerkerk	613	577	567	568	527	536	516
Leiden	445	455	448	457	428	433	419
VAVO-leerlingen	37	18	16	10	10	9	7
Totaal	4.077	4.044	4.055	4.043	3.958	3.990	3.962

Personeel in dienst							
Stand per 31 december							
Onderwijzend personeel	289	282	280	270	271	262	265
Ondersteunend personeel	80	80	80	85	79	76	80
Totaal fte	369	363	360	355	350	338	345
Totaal man	268	265	256	250	247	235	239
Totaal vrouw	205	204	207	211	201	201	213
Totaal personen	473	469	463	461	448	436	452

Juridische vorm

De juridische vorm van het bevoegd gezag is een stichting. Het College van Bestuur van de stichting bestaat uit 2 personen en is het bevoegd gezag.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. In deze regeling is bepaald dat de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn en met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

Waar nodig zijn de cijfers voor 2018 geherrubriceerd om vergelijkbaarheid met 2019 mogelijk te maken.

Materiële vaste activa

De gebouwen, met uitzondering van de schoolwoning in Lekkerkerk, zijn economisch eigendom van de gemeente van vestiging.

Verbouwingen in verband met onderwijskundige vernieuwingen en eigen bijdragen bij realisatie van uitbreiding of nieuwbouw worden onder aftrek van investeringssubsidies geactiveerd. Deze investeringen worden in 10 of 15 jaar afgeschreven. Investeringssubsidies worden zichtbaar in mindering gebracht op de materiële vaste activa.

Apparatuur en inventarissen met een aanschafwaarde van € 2.500,- of hoger worden geactiveerd.

Waardering geschiedt tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

Gebouwen - uitbreidingsinvesteringen	6,67%
- onderwijskundige aanpassingen	10%
- noodvoorziening tijdelijke huisvesting	20%
- nieuwbouw	3,33%
Inventarissen	6,67% - 10%
Automatiseringsapparatuur / Audiovisuele middelen	16,67% - 25%
Telefooninstallatie	16,67%
Leermiddelen	25%

Vorraden

Vorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere netto-opbrengstwaarde.

De lagere netto-opbrengstwaarde wordt bepaald door individuele beoordeling van de voorraden.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. Voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de inbaarheid van de vorderingen.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen worden de algemene reserves, de bestemmingsreserves en de bestemmingsfondsen gepresenteerd. De algemene reserve bestaat uit de reserves die ter vrije beschikking staan van het Bestuur. Indien een beperktere bestedingsmogelijkheid door de organisatie is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsreserve. Indien de beperktere bestedingsmogelijkheid door derden is aangebracht, dan wordt dit deel aangemerkt als bestemmingsfonds.

Vorzieningen

Onder de voorzieningen worden de personele voorzieningen en de voorziening groot onderhoud gepresenteerd. Tenzij anders aangegeven worden de voorzieningen opgenomen tegen actuele waarde.

Toevoegingen aan voorzieningen vinden plaats ten laste van de staat van baten en lasten. Uitgaven vinden rechtstreeks plaats ten laste van de voorzieningen.

Een voorziening in verband met verplichtingen als bedoeld in artikel 2:374 lid 1, eerste volzin BW wordt uitsluitend opgenomen indien op de balansdatum aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- de rechtspersoon heeft een verplichting (in rechte afdwingbaar of feitelijk);
- het is waarschijnlijk dat voor de afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen noodzakelijk is; en
- er kan een betrouwbare schatting worden gemaakt van de omvang van de verplichting.

Uitzondering op voorgaande voorwaarden betreft de voorziening onderhoudskosten.

De toevoegingen aan deze voorziening zijn bepaald op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud verloopt, gebaseerd op een meerjarenonderhoudsplan.

Kortlopende schulden

Schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar worden aangeduid als kortlopend. Schulden worden niet gesaldeerd met activa. Schulden worden gewaardeerd tegen de reële waarde.

Overlopende passiva betreffen vooruitontvangen bedragen (waaronder geormerkte bijdragen) en nog te betalen bedragen terzake van lasten die aan een verstreken periode zijn toegekend. Van bedragen die voor meerdere jaren beschikbaar zijn gesteld, wordt het nog niet bestede gedeelte op deze post aangehouden. Vrijval ten gunste van de staat van baten en lasten geschiedt naar rato van de besteding.

Personeelsbeloningen/pensioenen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van het fonds en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met het fonds, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen

Voor een op balansdatum bestaand overschot bij het pensioenfonds wordt een vordering opgenomen als Driestar College de beschikkingsmacht heeft over dit overschot, het waarschijnlijk is dat het overschot naar het Driestar College zal toevloeien en de vordering betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Opbrengstverantwoording

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies uit hoofde van de basisbekostiging worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten. Indien deze opbrengsten betrekking hebben op een specifiek doel, dan worden deze naar rato van de verrichte werkzaamheden als baten verantwoord.

Baten werk in opdracht van derden

Opbrengsten uit hoofde van werk in opdracht van derden worden in de staat van baten en lasten als baten opgenomen voor een bedrag gelijk aan de kosten indien zeker is dat deze kosten declarabel zijn.

Kasstroom overzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode. Ontvangen interest wordt vermeld onder de kasstroom uit bedrijfsoperaties.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen

Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft de stichting zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

B3 Kasstroomoverzicht 2019					
	2019		2018		
	€	€	€	€	
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Saldo baten en lasten	1.046.093		835.708		
Aanpassingen voor:					
-Afschrijvingen	1.427.511		1.282.437		
-Mutaties voorzieningen	1.145.301		401.601		
Veranderingen in vlottende middelen:					
-Voorraden	-77.137		-26.346		
-Vorderingen	-274.113		1.693		
-Schulden	<u>11.488</u>		<u>-75.623</u>		
		3.279.143		2.419.470	
Kasstroom uit bedrijfsoperaties					
Ontvangen interest	<u>17.184</u>		<u>29.955</u>		
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		17.184		29.955	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Investerings in materiele vaste activa	-2.361.970		-1.421.491		
Desinvesteringen in materiele vaste activa	<u>0</u>		<u>179.199</u>		
Totale kasstroom uit investeringsactiviteiten		-2.361.970		-1.242.292	
Mutatie liquide middelen		934.357	1.207.133		
Beginstand liquide middelen	10.949.858		9.742.725		
Mutatie liquide middelen	<u>934.357</u>		<u>1.207.133</u>		
Eindstand liquide middelen		11.884.215	10.949.858		

Ontvangen interest wordt vermeld onder de kasstroom uit bedrijfsoperaties

B1 Balans per 31 december 2019, vergelijkende cijfers per 31 december 2018 (na resultaatbestemming)

1	Activa	31-12-2019		31-12-2018	
		€	€	€	€
	Vaste activa				
1.2	Materiële vaste activa		7.941.797		7.007.338
	Vlottende activa				
1.4	Vorraden	180.565		103.428	
1.5	Vorderingen	648.415		371.706	
1.7	Liquide middelen	<u>11.884.215</u>		<u>10.949.858</u>	
			12.713.195		11.424.992
	Totaal activa		20.654.992		18.432.330

2	Passiva	31-12-2019		31-12-2018	
		€	€	€	€
	Eigen vermogen				
2.1	Eigen vermogen	<u>10.435.902</u>		<u>9.370.029</u>	
			10.435.902		9.370.029
2.2	Vorzieningen				
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	1.849.746		1.867.662	
2.2.3	Overige voorzieningen	<u>4.429.062</u>		<u>3.265.845</u>	
			6.278.808		5.133.507
2.4	Kortlopende schulden		3.940.282		3.928.794
	Totaal passiva		20.654.992		18.432.330

B6 Toelichting op de onderscheiden posten van de balans**1 Activa****Vaste activa**

1.2	Materiële vaste activa	1.2.1	1.2.2.1	1.2.2.2	1.2.3	1.2.4	1.2
		Gebouwen en terreinen	Inventaris en apparatuur	ICT midd. en software	Lesmateriaal	In uitvoering en voor- uitbetalingen	Totaal
		€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2019							
	Aanschafprijs	3.669.758	3.611.888	3.085.485	1.833.025	459.015	12.659.171
	Afschrijvingen cumulatief	-386.160	-2.374.687	-1.911.086	-979.900		-5.651.833
	Boekwaarde aanschaffingen	3.283.598	1.237.201	1.174.399	853.125	459.015	7.007.338
Mutaties in de boekwaarde							
	Investerings	1.377.487	259.045	752.556	431.897	-459.015	2.361.970
	Afschrijvingen	-259.565	-214.303	-553.993	-399.650		-1.427.511
	Desinvesteringen		383.483	762.474	284.712		1.430.669
	Afschrijving desinvesteringen		-383.483	-762.474	-284.712		-1.430.669
	Saldo	1.117.922	44.742	198.563	32.247	-459.015	934.459
Stand per 31 december 2019							
	Aanschafprijs	5.047.245	3.487.450	3.075.567	1.980.210	0	13.590.472
	Afschrijvingen cumulatief	-645.725	-2.205.507	-1.702.605	-1.094.838		-5.648.675
	Boekwaarde	4.401.520	1.281.943	1.372.962	885.372	0	7.941.797

In 2019 is het resterende deel van ver- en nieuwbouw in Gouda gerealiseerd en in gebruik genomen. Het bedrag ad € 459.015 is geactiveerd en in mindering gebracht op de post "In uitvoering en vooruitbetalingen".

1.2.A OZB-waarde en verzekerde waarde gebouwen en terreinen

	OZB-waarde		Verzekerde waarde	
	Bedrag	Peildatum	Bedrag	Peildatum
		€	€	
Gouda Ronsseplein 1	26.476.000	1-1-2019	43.580.364	1-1-2017
Lekkerkerk Berlagestraat 2	2.046.000	1-1-2018	6.130.109	1-1-2018
Lekkerkerk Kerkweg 111	517.000	1-1-2018	700.000	1-1-2018
Leiden Vennemeerstraat 5	7.180.000	1-1-2018	6.454.660	1-1-2018
Totaal waarden	36.219.000		56.865.133	

De gebouwen zijn economisch eigendom van de gemeente van vestiging met uitzondering van de schoolwoning in Lekkerkerk. Het juridisch eigendom van de gebouwen ligt bij het Driestar College. De gemeente Gouda heeft voor het Driestar College vanaf 1 januari 2018 de gebouwen samengevoegd op het adres Ronsseplein 1.

B6 Toelichting op de onderscheiden posten van de balans**Vlottende activa**

1.4	Voorraden	31-12-2019		31-12-2018	
		€	€	€	€
	Voorraden		180.565		103.428
	Totaal voorraden		180.565		103.428

1.5	Vorderingen	31-12-2019		31-12-2018	
		€	€	€	€
1.5.1	Debiteuren	120.456		80.758	
1.5.6	Overige overheden	149.616		190.052	
1.5.7	UWV compensatie transitievergoeding	132.245		0	
1.5.8	Overlopende activa	<u>258.990</u>		<u>114.113</u>	
			661.307		384.923
1.5.9	Af: voorziening wegens oninbaarheid		12.892		13.217
	Totaal vorderingen		648.415		371.706

Uitsplitsing

1.5.1. Het debiteurensaldo dat ultimo maart 2019 nog openstaat bedraagt € 19.623.

1.5.6	Overige overheden		
	Gemeente Gouda	<u>149.616</u>	<u>190.052</u>
	Totaal overige overheden	<u>149.616</u>	<u>190.052</u>

1.5.8	Overlopende activa		
	Vooruitbetaalde kosten	176.787	72.367
	Nog te ontvangen rente	19.780	17.184
	Nog te ontvangen vergoedingen	24.269	7.425
	Door te berekenen deelnemersbijdragen	31.430	11.694
	Overige	<u>6.724</u>	<u>5.443</u>
	Totaal overlopende activa	<u>258.990</u>	<u>114.113</u>

1.5.9. In het boekjaar is € 325,- ten laste van de voorziening geboekt wegens oninbaarheid.

1.7	Liquide middelen	31-12-2019		31-12-2018	
		€	€	€	€
1.7.1.	Kasmiddelen		9.268		4.893
1.7.2.	Tegoeden op bankrekeningen		11.874.947		10.944.965
	Totaal liquide middelen		11.884.215		10.949.858

Uitsplitsing

Tegoeden op bankrekeningen:				
Rabobank Vermogensparen	<u>Rente %</u>		<u>Rente %</u>	
	0,20	10.000.000	0,30	8.500.000
Rabobank Bedrijfs bonusrekening	0,00	453	0,00	453
Rabobank doelsparen	0,01	1.745.032	0	2.293.221
Rabobank Rekening Courant	0,00	<u>129.462</u>	0	<u>151.291</u>
Totaal tegoeden op bankrekeningen		<u>11.874.947</u>		<u>10.944.965</u>

B6 Toelichting op de onderscheiden posten van de balans**2 Passiva**

2.1 Eigen Vermogen					
	Stand per 1-1-2019	Resultaat 2019	Overige mutaties	Stand per 31-12-2019	
	€	€	€	€	
Algemene reserve					
2.1.1	Algemene reserve	5.758.789	745.293	-300.000	6.204.082
2.1.2	Bestemmingsreserve (publiek)	3.611.240	320.580	300.000	4.231.820
Totaal eigen vermogen		9.370.029	1.065.873	0	10.435.902
Bestemmingsreserve (publiek)					
2.1.2.1	Bestemmingsreserve werkdrukvermindering	75.800	-75.800	0	0
2.1.2.2	Bestemmingsreserve huisvesting Gouda	3.535.440	-217.620	300.000	3.617.820
2.1.2.3	Bestemmingsreserve onderwijsconvenant	0	614.000	0	614.000
Totaal bestemmingsreserve (publiek)		3.611.240	320.580	300.000	4.231.820

1. Bestemmingsreserve werkdrukvermindering

Uit onderzoeken naar tevredenheid onder het personeel wordt er een hoge werkdruk beleving bij met name het onderwijsgevendpersoneel ervaren.

Het College van Bestuur heeft naar aanleiding van de uitkomst van het onderzoek in overleg met de MR besloten gelden beschikbaar te stellen om de werkdruk te verminderen.

Om dit financieel mogelijk te maken is in 2015 een bestemmingsreserve gevormd zodat voor de cursusjaren 2016-2017 tot en met 2018-2019 een bedrag van € 130.000 per schooljaar beschikbaar is. In 2019 is € 75.800 onttrokken aan de bestemmingsreserve.

2. Bestemmingsreserve huisvesting Gouda

In verband met het afstoten van gebouw Epsilon aan de Clematislaan te Gouda, wordt aan het Ronsseplein de benodigde huisvesting gerealiseerd.

De eigen bijdrage van het Driestar College is door de RvT gemandateerd en bedraagt op basis van vastgestelde budgetten € 3.700.000. Het gerealiseerde gedeelte van de nieuwbouw, minus de ontvangen vergoeding van de gemeente Gouda, is geactiveerd en wordt in 15 jaar afgeschreven. Vanwege hogere kosten voor renovatie en inrichting van de pleinen is in 2019 door de Raad van Toezicht een aanvullend krediet van € 300.000 beschikbaar gesteld. Voor de jaarlijkse afschrijvingskosten is een bestemmingsreserve gevormd van € 4.000.000.

In 2019 is € 217.620 onttrokken aan de bestemmingsreserve.

3. Bestemmingsreserve onderwijsconvenant

Op basis van de Regeling bijzondere en aanvullende bekostiging PO en VO 2019, is in 2019 € 614.000 ontvangen.

Omdat besteding van deze gelden in de schooljaren 2020/2021 en 2021/2022 zal plaatsvinden, is de bestemmingsreserve onderwijsconvenant 1 november 2019 gevormd.

Besteding van deze middelen vindt plaats met actieve betrokkenheid van het onderwijzend personeel.

B6 Toelichting op de onderscheiden posten van de balans

2.2 Voorzieningen		Saldo	Dotaties	Vrijval	Onttrekking	Saldo	Kortlopende	Langlopende
		1-1-2019	2019	2019	2019	31-12-2019	deel < 1 jaar	deel > 1 jaar
		€	€	€	€	€	€	€
2.2.1	Personeelsvoorzieningen							
2.2.1.1	Eigenrisico WGA	571.244	40.518	-30.479	-201.614	379.669	196.800	182.869
2.2.1.2	Jubileumgratificaties	226.847	45.109	0	-49.341	222.615	48.955	173.660
2.2.1.3	Verlofsparen LPB	1.069.571	289.781	0	-111.890	1.247.462	250.000	997.462
	Totaal	1.867.662	375.408	-30.479	-362.845	1.849.746	495.755	1.353.991
2.2.3	Overige voorzieningen							
	Onderhoudskosten	3.265.845	1.090.152	0	-636.935	3.719.062	1.920.100	1.798.962
	Claim vernieuwbouw	0	710.000	0	0	710.000	710.000	0
	Totaal	3.265.845	1.800.152	0	-636.935	4.429.062	2.630.100	1.798.962
	Totaal voorzieningen	5.133.507	2.175.560	-30.479	-999.780	6.278.808	3.125.855	3.152.953

Personeelsvoorzieningen

De personeelsvoorzieningen bestaan uit een voorziening langdurig zieke medewerkers, een voorziening jubileumgratificaties en een voorziening voor aanspraak nog op te nemen verlofuren LPB.

1. Voorziening langdurig zieke medewerkers

Voor medewerkers van het Driestar College die gedeeltelijk of tijdelijk arbeidsongeschikt zijn en aan wie na afloop van de loondoorbetalingsperiode een WGA uitkering is toegekend, is op basis van een probleemanalyse een voorziening getroffen. Daarnaast is voor (oud)-medewerkers van wie het dienstverband is/wordt beëindigd op initiatief van de werkgever op grond van het arbeidsverleden een inschatting gemaakt van toekomstige verplichtingen. De hoogte van de voorziening wordt bepaald door te verwachte WGA-lasten op grond van het ERD-schap het eigen risico (25%) bij een toegekende WOVO-uitkering en de kosten voortvloeiend uit de ontbinding. De dotatie aan de voorziening bedraagt € 40.518 en de vrijval € 30.479.

De onttrekking aan de voorziening bedraagt € 201.614.

De voorziening WGA en WW bedraagt per 31 december 2018 € 379.669.

2. Voorziening jubileumgratificaties.

In verband met toekomstige jubileumgratificaties is conform de richtlijnen een voorziening gevormd.

De voorziening is bepaald op € 222.615 aan de hand van een inschatting van de blijfkans bij het huidige personeelsbestand. De dotatie aan deze voorziening bedraagt € 45.109 en de onttrekking bedraagt € 49.341.

De voorziening bedraagt € 222.615 per 31 december 2019.

3. Voorziening aanspraak nog op te nemen verlofuren LPB (Levensfasebewust Personeelsbeleid).

In de CAO VO 2016-2017 is een persoonlijk budget opgenomen van 50 uur voor elke werknemer en een aanvullend budget van 120 uur voor werknemers vanaf 57 jaar. Het is voor de werknemer mogelijk deze 50 uren te sparen.

De dotatie aan deze voorziening bedraagt € 289.781 en de onttrekking bedraagt € 111.890.

De voorziening bedraagt € 1.247.462 per 31 december 2019.

Overige voorzieningen

De overige voorzieningen bestaan uit een voorziening onderhoudskosten en een voorziening claim vernieuwbouw

1. Voorziening onderhoudskosten

Aan de voorziening groot onderhoud wordt jaarlijks op basis van een meerjarig onderhoudsplan een bedrag gedoteerd.

In 2019 is de het meerjaren onderhoudsplan (MJOP) in eigen beheer opgenomen. Ook is er in 2019, door onze nieuwe installateur Van Dorp B.V., een nulmeting uitgevoerd. De uitkomsten van deze nulmeting zijn in de MJOP verwerkt.

Met het in eigen beheer nemen en aan de hand van de nulmeting is de MJOP geactualiseerd. Hierbij zijn gerechtvaardigde wensen van directeurs en wettelijke en/of Arbo verplichte componenten toegevoegd. Voor deze toegevoegde componenten is in voorgaande jaren niet gedoteerd.

B6 Toelichting op de onderscheiden posten van de balans

In het meerjaren onderhoudsplan was in 2019 € 994.750 voorzien voor grootonderhoud, hiervan is € 644.300 gerealiseerd. Het in voorgaande jaren uitgesteld onderhoud is opgenomen voor uitvoering in 2020. De voorziening onderhoudskosten is langlopend met uitzondering van de verwachte onttrekking in het boekjaar 2020 ad € 1.800.000.

2. Voorziening claim vernieuwbouw

De uitkomst van de procedure van de curator van het failliete Bouwbedrijf laat zich op voorhand niet voorspellen.

Het Driestar College is van mening dat alle betalingen correct zijn verricht.

Op basis van hetgeen thans bekend is en aan stellingen tussen partijen is uitgewisseld, is een voorziening ter dekking van het risico in deze procedure van € 710.000 getroffen.

2.4	Kortlopende schulden	31-12-2019		31-12-2018	
		€	€	€	€
2.4.3	Crediteuren	613.707		708.759	
2.4.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.207.208		1.212.742	
2.4.8	Schulden terzake van pensioenen	369.265		336.999	
2.4.10	Overlopende passiva	1.750.102		1.670.294	
Totaal kortlopende schulden		3.940.282		3.928.794	

Uitsplitsing

	31-12-2019	31-12-2018
Overlopende passiva		
2.4.10.1 Te verrekenen subsidies OCW	0	17.465
2.4.10.4 Nog te besteden subsidies OCW	358.029	267.920
2.4.10.5 Vakantiegeld	778.796	763.051
2.4.10.6 Aanspraak bindingstoelage	92.327	87.816
2.4.10.8 Vooruitontvangen ouderbijdragen	289.607	290.734
2.4.10.9 Nog te ontvangen facturen	101.964	101.351
2.4.10.10 Overige	129.379	141.957
Totaal overlopende passiva	1.750.102	1.670.294

Te verrekenen en nog te besteden subsidies OCW worden gespecificeerd op pagina 15

Niet in de balans opgenomen verplichtingen en rechten

Voor het kopiëren en printen is in 2016 na een Europese aanbesteding een contract met Canon afgesloten. Het contract loopt met gebruik van optie jaren tot 1 november 2022. Het totaalbedrag van de resterende termijnen ultimo 2019 bedraagt € 103.350,-.

Voor het schoonmaken van de gebouwen is in 2017 na een Europese aanbesteding een contract afgesloten met Schoonmaakbedrijf Asito B.V. Het contract gaat in op 1 januari 2018 en loopt tot 31 december 2020.

Voor verlenging zijn in de overeenkomst 4 optie jaren opgenomen waaraan geen verplichtingen verbonden zijn. Het totaalbedrag van het contract ultimo 2019 bedraagt € 474.000,-.

In 2016 zijn Europese aanbestedingen gedaan voor schoolboeken, ICT en AV-middelen. De daaruit voortkomende verplichtingen hebben geen financieel belang.

In 2018 zijn Europese aanbestedingen gedaan voor busvervoer en E&W installaties. De daaruit voortkomende verplichtingen hebben geen financieel belang.

Bevordering ArbeidsParticipatie Ouderen (BAPO). Voor 1 augustus 2009 bestond de mogelijkheid om niet opgenomen verlofrechten te sparen. De uit deze regeling resterende BAPO-verplichtingen ultimo 2019 bedraagt € 59.303,-.

Coronavirus 2020

De financiële impact van de maatregelen die we moeten nemen lijken vooralsnog gering te zijn. Ook hebben we een goede liquiditeitspositie en zijn we in staat de mogelijke onverwachte uitgaven ruimschoots op te kunnen vangen. Er is op dit moment ook geen reden om te vrezen dat onze continuïteit hierdoor in gevaar komt.

B2 Staat van baten en lasten 2019, vergelijkende cijfers over 2018

3	Baten	Uitkomst 2019		Begroting 2019		Uitkomst 2018	
		€	€	€	€	€	€
3.1	Rijksbijdragen OCW	35.470.478		34.218.396		33.610.394	
3.2	Overige overheidsbijdragen	345.377		280.600		307.601	
3.4	Baten werk in opdracht van derden	106.941		71.326		155.102	
3.5	Overige baten	<u>1.020.601</u>		<u>871.177</u>		<u>939.467</u>	
Totaal baten		36.943.397		35.441.499		35.012.564	
4	Lasten						
4.1	Personeelslasten	27.196.869		28.165.426		27.120.846	
4.2	Afschrijvingen	1.415.766		1.503.471		1.266.831	
4.3	Huisvestingslasten	2.810.201		2.179.553		2.238.376	
4.4	Overige lasten	<u>4.474.468</u>		<u>3.590.374</u>		<u>3.550.803</u>	
Totaal lasten		35.897.304		35.438.824		34.176.856	
Saldo baten en lasten		1.046.093		2.675		835.708	
5	Financiële baten en lasten	<u>19.780</u>		<u>10.000</u>		<u>17.184</u>	
Totaal resultaat		1.065.873		12.675		852.892	

B7 Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

3 Baten

3.1	Rijksbijdrage OCW	Uitkomst 2019		Begroting 2019		Uitkomst 2018	
		€	€	€	€	€	€
3.1.1	Normatieve rijksbijdrage personeel	26.345.148		26.108.564		25.609.034	
	Normatieve rijksbijdrage materieel	3.751.229		3.750.656		3.792.936	
	Normatieve rijksbijdrage lesmateriaal	1.253.339		1.253.654		1.262.196	
	Verrekening uitkeringskosten	<u>-329.685</u>		<u>-349.856</u>		<u>-309.086</u>	
	Rijksbijdrage OCW		31.020.031		30.763.018		30.355.080
3.1.2.1	Geoormerkte OCW subsidies	151.276		120.000		79.093	
3.1.2.2	Niet geoormerkte OCW subsidies	<u>3.038.478</u>		2.150.536		<u>1.978.508</u>	
	Overige subsidies OCW		3.189.754		2.270.536		2.057.601
3.1.4.1	Doorbetalen rijksbijdrage SWV licht	258.110		237.264		310.283	
3.1.4.2	Doorbetalen rijksbijdrage SWV zwaar	<u>1.002.583</u>		<u>947.578</u>		<u>887.430</u>	
	Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdragen SWV		1.260.693		1.184.842		1.197.713
Totaal Rijksbijdrage OCW			35.470.478		34.218.396		33.610.394

3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies

3.2.2 Gemeentelijke bijdragen en -subsidies

Vergoeding onroerendzaakbelasting	234.481	180.000	199.080
Schadevergoeding i.v.m. vandalisme	0	0	11.340
Subsidie t.b.v. maatschappelijk werk	95.050	94.000	90.594
Overige	15.846	6.600	6.587

Totaal Gemeentelijke bijdragen en -subsidies	345.377	280.600	307.601
---	----------------	----------------	----------------

3.4 Baten werk in opdracht van derden

3.4.3 Overige baten werk in opdracht van derden

3.4.3.1 Driestar-educatief	4.813	16.158	23.391
3.4.3.2 Hoornbeeck College	16.491	4.288	62.331
3.4.3.3 Diversen	85.637	50.880	69.380

Totaal baten werk in opdracht van derden	106.941	71.326	155.102
---	----------------	---------------	----------------

B7 Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

3.5	Overige baten	Uitkomst 2019 €	Begroting 2019 €	Uitkomst 2018 €
3.5.1	Verhuur onroerende zaken	21.453	30.500	37.424
3.5.2	Verhuur kluisjes	37.620	39.650	38.120
3.5.3	Ouderbijdragen	95.620	90.000	39.035
3.5.4	Doorberekening materialen	139.023	102.000	105.181
3.5.5	Deelnemersbijdragen	73.309	64.420	65.520
3.5.6	Excursies/ activiteitenweken	487.592	436.518	476.243
3.5.7	Hoornbeeck College BBL opleiding	0	0	45.353
3.5.8	Diversen	165.984	108.089	132.591
Totaal overige baten		1.020.601	871.177	939.467

Uitsplitsing

Deelnemersbijdragen:

3.5.5.1	Consumpties t.b.v. leerlingen	31.688	18.000	21.504
3.5.5.2	Gebruik kopieermachines	21.016	17.300	23.451
3.5.5.3	Diversen	20.605	29.120	20.565
		<u>73.309</u>	<u>64.420</u>	<u>65.520</u>

Diversen:

3.5.8.1	Giften en collecten bij openingsbijeenkomsten	7.854	6.300	7.512
3.5.8.2	Studievergoedingen/reintegratievergoedingen	111.250	67.739	82.621
3.5.8.3	Diversen	46.880	34.050	42.458
		<u>165.984</u>	<u>108.089</u>	<u>132.591</u>

B7 Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

4 Lasten

4.1	Personeelslasten	Uitkomst 2019		Begroting 2019		Uitkomst 2018	
		€	€	€	€	€	€
4.1.1.1	Bruto lonen en salarissen	19.890.282		20.333.665		20.030.138	
4.1.1.2	Sociale lasten	2.520.533		2.527.210		2.491.624	
4.1.1.3	Pensioenpremies	<u>3.259.462</u>		<u>3.362.836</u>		<u>3.051.656</u>	
			25.670.277		26.223.711		25.573.418
4.1.2	Overige personeelslasten						
4.1.2.1	Reiskosten woon-werkverkeer en verhuiskosten	426.113		225.735		427.261	
4.1.2.2	Mutatie voorziening personeelslasten	-79.184		221.000		114.303	
4.1.2.3	Mutatie LBP verlofregeling	177.890		554.440		180.539	
4.1.2.4	Personeel niet in loondienst	515.746		251.910		311.523	
4.1.2.5	Collectieve Ipap verzekering	61.259		62.070		60.871	
4.1.2.6	Professionaliseringskosten personeel	299.714		293.930		346.928	
4.1.2.7	Bedrijfsgezondheidszorg	42.943		45.000		40.534	
4.1.2.8	Coaching en assessments personeel	83.544		74.500		99.294	
4.1.2.9	Overige	<u>214.387</u>		<u>213.130</u>		<u>187.708</u>	
			1.742.412		1.941.715		1.768.961
4.1.3	Af: uitkeringen		215.820		0		221.533
Totaal personeelslasten			27.196.869		28.165.426		27.120.846

Uitsplitsing

De post overige personeelskosten betreft :

Personeelsreis en informele avonden	41.104	60.000 v	35.711
Wervingskosten personeel	35.256	22.000 v	18.567
Geschenken personeel	47.000	42.850 v	41.631
Vrijwilligersvergoedingen	10.580	11.500 v	10.863
Diversen	80.447	76.780 v	80.936
Totaal overige personeelskosten	<u>214.387</u>	<u>213.130</u>	<u>187.708</u>

4.2	Afschrijvingen op materiële vaste activa	Uitkomst 2019		Begroting 2019		Uitkomst 2018	
		€	€	€	€	€	€
4.2.1	Gebouwen		259.565		293.000		209.966
4.2.2	Inventaris en apparatuur		214.303		230.376		207.026
4.2.3	ICT en software		553.993		584.400		533.682
4.2.4	Lesmateriaal		399.650		395.695		331.763
4.2.5	Boekresultaat buiten gebruik gestelde activa		-11.745		0		-15.606
Totaal afschrijvingen			1.415.766		1.503.471		1.266.831

B7 Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

4.3	Huisvestingslasten	Uitkomst 2019		Begroting 2019		Uitkomst 2018	
		€	€	€	€	€	€
4.3.1	Huur gebouwen	56.419		70.000		70.887	
4.3.2	Mutatie onderhoudsvoorziening	1.090.153		396.812		703.885	
4.3.3	Klein onderhoud en exploitatie	436.804		509.650		324.265	
4.3.4	Energie en water	327.111		345.000		303.857	
4.3.5	Schoonmaakkosten	618.267		623.841		593.320	
4.3.6	Heffingen	268.688		220.000		230.290	
4.3.7	Overige huisvestingslasten	12.759		14.250		11.872	
Totaal huisvestingslasten		2.810.201		2.179.553		2.238.376	

4.4	Overige lasten	Uitkomst 2019		Begroting 2019		Uitkomst 2018	
		€	€	€	€	€	€
4.4.1	Administratie- en beheerslasten						
	Administratie en beheer	44.772		40.000		34.291	
	Reis- en verblijfskosten	44.764		50.815		44.740	
	Accountantskosten	29.004		29.004		32.331	
	Telefoon en portokosten	67.765		93.815		65.547	
	Advieskosten	136.981		65.000		168.026	
	Kantine en consumpties	123.435		104.500		115.674	
	Overige	87.025		67.600		3.514	
Totaal administratie- en beheerslasten		533.746		450.734		464.123	

4.4.2	Inventaris, apparatuur en leermiddelen						
	Inventaris en apparatuur	74.133		65.900		89.983	
	Leermiddelen	460.095		518.878		425.646	
	Studie- en beroepskeuzebegeleiding	27.998		42.685		26.537	
	Boekenfonds	596.381		496.000		627.683	
	Onderwijskundige dienstverlening	172.408		190.200		167.938	
	Overgedragen subsidie VAVO leerlingen	30.443		29.100		35.968	
	Kosten kopieermachines	118.922		123.000		118.910	
	ICT	503.267		586.116		489.969	
	Overige	118.628		129.180		118.699	
	Dotatie overige voorzieningen	710.000		0		0	
Totaal inventaris, apparatuur en leermiddelen		2.812.275		2.181.059		2.101.333	

Transport		3.346.021		2.631.793		2.565.456	
------------------	--	------------------	--	------------------	--	------------------	--

B7 Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

	Uitkomst 2019		Begroting 2019		Uitkomst 2018	
	€	€	€	€	€	€
Transport		3.346.021		2.631.793		2.565.456
4.4.4 Overige						
Wervingskosten leerlingen	24.876		40.000		31.552	
Kosten contactorgaan	11.375		13.500		11.991	
Voorlichtings- en informatiegidsen	66.402		25.000		19.562	
Kosten open dagen	26.555		16.250		15.481	
Doorberekende schoolkosten	158.078		104.300		107.782	
Excursies/werkweken	532.991		464.098		540.453	
Schoolkrant	3.392		1.400		2.549	
Kosten i.v.m. afscheid leerlingen	14.842		17.250		14.968	
Kosten versnaperingen leerlingen	33.273		15.500		18.143	
Contributies	136.237		125.197		115.737	
Kosten overlegplatform Ref. VO scholen	37.594		48.000		31.616	
Abonnementen	14.613		15.736		14.023	
Verzekeringen	20.836		21.000		18.530	
Tegemoetkoming reis- en studiekosten leerlingen	28.582		30.000		27.738	
Diversen	18.801		21.350		15.222	
Totaal overige		1.128.447		958.581		985.347
Totaal overige lasten		4.474.468		3.590.374		3.550.803

5 Financiële baten en lasten

5.1	Rentebaten	19.780	10.000	17.184
	Financiële baten en lasten	19.780	10.000	17.184

C2 Voorstel bestemming van het exploitatiesaldo

Ingevolge de Wet op het voortgezet onderwijs wordt het resultaat van het verslagjaar verrekend met de reserve van de instelling.

Het voordelig resultaat van het verslagjaar 2019 ad € 509.214 is toegevoegd aan het eigen vermogen.

Het aan het eigen vermogen toegevoegde resultaat is als volgt verdeeld:

	€
Onttrekking bestemmingsreserve werkdrukvermindering	-75.800
Onttrekking bestemmingsreserve huisvesting Gouda	-217.620
Toevoeging bestemmingsreserve onderwijsconvenant 1 november 2019	614.000
Toevoeging algemene reserve	745.293
Totaal	1.065.873

G1 - Subsidies zonder verrekeningsclausule, beknopt

Omschrijving	kenmerk	Toewijzing	Bedrag van	Ontvangen	Prestatie afgerond? Ja-Nee
		Datum	toewijzing	t/m 31-12-2019	
			€	€	
Doorstroomprogramma vmbo-mbo	DMBO17004 18	13-7-2017	24.500	24.500	Ja
Curriculumontwikkeling leraren	CURPOVO170236	12-2-2018	24.665	24.665	Ja
Doorstroomprogramma vmbo-mbo	DMBO19191	28-11-2018	24.500	24.500	Nee
Totaal			73.665	73.665	

G1 - Subsidies zonder verrekeningsclausule, uitgebreid

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing Datum	Bedrag van toewijzing	Ontvangen	Lasten	Stand begin	Ontvangst	Lasten	Stand	Prestatie afgerond? Ja-Nee
				t/m vorig verslagjaar	t/m vorig verslagjaar	verslagjaar	2019	2019	31-12-2019	
			€	€	€	€	€	€	€	
Subsidie zij-instroom 2018	7/354/39999	1-2-2018	20.000	20.000	0	20.000	0	20.000	0	Ja
Curriculumontwikkeling leraren	CURPOVO170236	12-2-2018	24.665		24.665					Ja
Subsidie voor studieverlof	929723/930877	10-7-2018	123.223	123.223	49.629	73.594	-7.715	65.879	0	Ja
Subsidie voor studieverlof	929723/930877	2018/2019	125.065	0	0	0	125.065	52.110	72.955	Nee
Aanvullende bekostiging technische vmbo	2018/2/1035362	21-8-2018	320.015	320.015	160.008	160.007	0	160.007	0	Ja
Aanvullende bekostiging technische vmbo	2019/2/1394910	19-12-2019	648.396	0	0	0	648.396	375.572	272.824	Nee
Subsidie lenteschool 2019	LENZ019256	5-4-2019	31.500				31.500	31.500	0	Ja
Totaal			1.216.699	443.238	209.637	233.601	765.746	653.568	345.779	

B.9 Honoraria van de accountant	Publieke Sector	Publieke Sector
	Accountants B.V.	Accountants B.V.
	2019	2018
	€	€
Onderzoek van de jaarrekening	29.004	32.331
Andere niet controle diensten	0	0
Totaal	29.004	32.331

WNT-verantwoording Driestar College

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op het Driestar College. Het voor Driestar College toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 164.000 Conform wet normering topinkomens is de berekende norm voor onze instelling klasse E (13-15 complexiteitspunten).

Gegevens 2019

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking.

bedragen x € 1	drs. G. Bergacker	drs. W de Kloe
Functiegegevens	Voorzitter College van Bestuur	Lid College van Bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0 FTE	1,0 FTE
Dienstbetrekking	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	124.791	113.559
Beloningen betaalbaar op termijn	19.995	19.660
<i>Bezoldiging</i>	144.786	133.219
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	164.000	164.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0
Totale bezoldiging 2019	144.786	133.219
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2018

Functiegegevens

Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Deeltijdfactor 2018 in fte	1,0 FTE	1,0 FTE
Dienstbetrekking	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	123.454	112.376
Beloningen betaalbaar op termijn	18.277	17.951
<i>Bezoldiging</i>	141.731	130.327
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	158.000	158.000

Totale bezoldiging 2018	141.731	130.327
--------------------------------	----------------	----------------

Complexiteitspunten

Criteria	Aantal complexiteitspunten
Driejaarsgemiddelde van de totale baten per kalenderjaar	6
Driejaarsgemiddelde van het aantal leerlingen	3
Het gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren	4
Totaal	13

WNT-verantwoording Driestar College**Bezoldiging topfunctionarissen**

Toezichthoudende topfunctionarissen.

Gegevens 2019

Naam	H. van der Smit	Mr. J.L. van den Heuvel	drs. W. Penning	Dr. A. Versluis	Dr. W. A. Zondag	Drs. B.A. Heijns RA RV	K.J.G. Kats
Functiegegevens	Voorzitter Raad van Toezicht	Vice-voorzitter Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Bezoldiging	€	€	€	€	€	€	€
Totale bezoldiging 2019	4.400	3.666	2.933	2.933	2.933	2.933	2.933
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	24.600	24.600	16.400	16.400	16.400	16.400	16.400
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0	0	0	0	0	0
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2018

Functiegegevens							
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Bezoldiging	€	€	€	€	€	€	€
Totale bezoldiging 2018	4.297	3.581	2.865	2.865	2.865	2.865	2.865
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	23.700	23.700	15.800	15.800	15.800	15.800	15.800

Conform wet normering topinkomens is de berekende norm voor onze instelling klasse E (13-15 complexiteitspunten).

Overige gegevens.

Verbonden partijen

Driestar college heeft samenwerkingsverbanden met andere onderwijsinstellingen in de regio.

In overeenstemming met het Besluit samenwerking VO-BVE wordt hierover gerapporteerd.

Per peildatum volgen de volgende aantallen leerlingen per brinnummer elders onderwijs:

Brinnr.	Schoolnaam	2019 Aantal leerlingen	2018 Aantal leerlingen	Volgt onderwijs bij:
25LN	MBO Rijnland	9	7	ID college
25LP37	Rijnmond College	1	0	Rijnmond College
	Totaal	10	7	

In cursusjaar 2019-2020 volgen 10 VAVO leerlingen de deeltijd opleiding.

In het kader van passend onderwijs is het Driestar College aangesloten bij het samenwerkingsverband "Vereniging Reformatorisch Passend Onderwijs voor Voortgezet Onderwijs" gevestigd te Veenendaal.

D1 Gegevens over de rechtspersoon

Naam rechtspersoon: Stichting voor Christelijk Voortgezet onderwijs op Reformatorische grondslag De Driestar

Naam instelling: Driestar College

Adres: Ronsseplein 1 Gouda

Postadres: Postbus 148

Postcode: 2800 AC

Plaats: Gouda

Telefoon: 0182-691691

E-mail: post@driestarcollege.nl

Internet-site: www.driestarcollege.nl

KvK-nummer: 41174338

Bestuursnummer: 40784

Contactpersoon: H. Mallegram

Telefoon: 0182-691691

Fax: 0182-571003

E-mail: MGR@driestarcollege.nl

Brinnummer: 02EA

6. Medezeggenschapsraad

Inleiding

De medezeggenschapsraad kwam zeven keer bijeen in een officiële vergadering. Daarnaast waren er een aantal extra momenten ingepland voor intern overleg binnen de MR. We spraken met het CvB over de zaken van de school. De MR probeert positief, maar ook kritisch, mee te denken in het beleid van de school. Veelal was het mogelijk om daarmee in te stemmen of het CvB positief te adviseren.

Interne aangelegenheden van de MR

Als nieuwe leden werden per juni 2019 gekozen: dhr. P. Goedegebure, dhr. A. van Schothorst (personeelsgeleding), mw. C. van Toor, (oudergeleding) en Liza Aalberts, Jaap Hulst en Evert-Jan van Veldhuizen (leerlinggeleding).

Door het terugtreden van mw. A.H. Boele en dhr. T. Verhoef wijzigde ook het dagelijks bestuur van de MR: dhr. P. Goedegebure werd voorzitter en dhr. M.C. van der Spek algemeen adjunct. Secretaris bleef dhr. A.J. Meijer.

Een van de aandachtspunten voor de MR was in dit jaar de vraag hoe functioneren we als MR? We hadden een interne cursus daarover en spraken indringend met elkaar over dit onderwerp.

Om het contact met de achterban te bevorderen werd voor elke vergadering de agenda openbaar gemaakt. Van de notulen is steeds een kort verslag beschikbaar. De volledige notulen zijn op aanvraag verkrijgbaar.

Gesprek met Raad van Toezicht

Zoals gebruikelijk spraken we ook dit jaar met een delegatie van de Raad van Toezicht. Op constructieve en open wijze wisselden we van gedachten over enkele belangrijke thema's uit de school. Uitgebreid werd er met de Raad gesproken over de evaluatie van het proces van (ver)nieuwbouw en de daaruit voortvloeiende verbeterpunten.

Later in het jaar was er met een delegatie van de Raad een kennismaking met het nieuwe dagelijks bestuur. In dat gesprek werd ook de zelfevaluatie over het functioneren van de Raad besproken.

Belangrijke thema's

In de vergaderingen kwamen onder andere aan de orde: het privacyreglement, de vernieuwing van het examenreglement, de ouderbijdrage, een rookvrije school, de verbetering van de schoolpleinen en de schoolvisie op drama en toneel.

De rapportage van het CvB over de voortgang van het strategisch beleid werd een aantal keren besproken. Verder ontvingen we regelmatig een financiële rapportage. Het is verheugend te merken dat de financiële situatie van de school zich gedurende het verslagjaar verbeterde.

Veel aandacht was er dit jaar voor de plannen met betrekking tot de vernieuwing van het onderwijs. In alle afdelingen van de school zijn plannen gemaakt om de leerlingen meer maatwerk en vorming te geven. Dit proces kwam in elke vergadering aan de orde. Samen met het CvB dachten we intensief mee in dit proces. In november werden de plannen door een meerderheid van de MR goedgekeurd. Wel werd aan deze goedkeuring een aantal voorwaarden verbonden en verwachten we dat de uitvoering goed geëvalueerd wordt. Naast dit alles vroegen nog twee belangrijke ontwikkelingen de aandacht: de mogelijke komst van een havo-top op de vestiging Leiden en de samenvoeging van de locatie Lekkerkerk met de Revius-locatie van het Wartburgcollege. Over het laatste onderwerp was enkele keren contact met het personeel van de vestiging in Lekkerkerk. Een belangrijke vraag is hoe de nieuwe vestiging, die waarschijnlijk in Krimpen aan den IJssel komt te staan aan te sturen. Inmiddels is duidelijk geworden dat er gestreefd wordt naar een besturenfusie tussen het Driestar College en het Wartburg College.

Ten slotte

We constateren dat het werk in de MR tijdrovender en intensiever wordt. Er ligt momenteel een aantal belangrijke dossiers ter bespreking op tafel. Toch mogen we zeggen dat we als MR dankbaar zijn voor de manier waarop we konden functioneren. Het zorgen voor en uitvoeren van verantwoord en kwalitatief goed onderwijs staat telkens centraal in onze vergaderingen.

Arie Jan Meijer, secretaris MR

V.l.n.r. achter: Wilfred Uijl, Peter Goedegebure, Marco van der Spek, Klaas Roggeveen en Dirk Hoogendoorn,

v.l.n.r. voor: Johan Bals, Arie Jan Meijer, Arilène Biemond, Corine van Toor, Jaap Hulst, Liza van den Brink, Bart Drost, Liza Aalbers, Peter Dekker en Evert-Jan van Veldhuizen. (Niet op de foto: Albert van Schothorst)